ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*] SECINĀJUMI, sniegti 2010. gada 26. oktobrī[1]

1. Šī lieta ir par apelācijas sūdzību, kuru iesniegusi *ThyssenKrupp Nirosta GmbH*[2] par Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas 2009. gada 1. jūlija spriedumu lietā *ThyssenKrupp Stainless*/Komisija[3].

2. Šīs lietas pamatā ir Komisijas 2006. gada 20. decembra Lēmums Nr. 2007/486/EK par procedūru saskaņā ar EOTK līguma 65. pantu (Lieta COMP/F/39.234 — Sakausējuma piemaksa — atkārtota pieņemšana)[4]. Ar šo lēmumu Eiropas Kopienu Komisija konstatēja, ka *Thyssen Stahl AG*[5] laika periodā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim, grozot un piemērojot atsauces vērtības sakausējuma piemaksas aprēķināšanas formulā, ir pārkāpusi EOTKL 65. pantu. Šajā sakarā Komisija uzlika *TKS* naudas sodu EUR 3 168 000 apmērā.

3. Pārsūdzētajā spriedumā Pirmās instances tiesa ir noraidījusi *TKS* prasības, pirmkārt, atcelt strīdīgo lēmumu un, otrkārt, samazināt naudas sodu.

4. Būtībā šī apelācijas sūdzība rosina noskaidrot vairākus jautājumus attiecībā uz tiesību pamatprincipu piemērošanu strīdos par konkurences tiesību normu pārkāpumiem. Daži no šiem jautājumiem ir identiski un pat cieši saistīti ar jautājumiem, kas tika uzdoti saistībā ar apelācijas sūdzībām, kas tika iesniegtas par Pirmās instances tiesas 2009. gada 31. marta spriedumu apvienotajās lietās C-201/09 P un C-216/09 P *ArcelorMittal Luxembourg* u.c./Komisija[6], kuru šobrīd izskata Tiesa un kurā es arī sniedzu secinājumus.

5. Pirmais jautājums ir par strīdīgā lēmuma juridiskā pamata derīgumu. Ņemot vērā, ka EOTK līgums ir zaudējis spēku, kā arī to, ka nav nekādu pārejas noteikumu, Komisija ir

1 — Oriģinālvaloda — franču.

2 — Iepriekš — *ThyssenKrupp Nirosta AG*, agrāk — *ThyssenKrupp Stainless AG*; turpmāk tekstā — "*TKS*".

3 — T-24/07 (Krājums, II-2309. lpp.), turpmāk tekstā — "pārsūdzētais spriedums".

4 — OV 2007, L 182, 31. lpp.; turpmāk tekstā — "strīdīgais lēmums".

5 — Turpmāk tekstā — "*Thyssen*".

6 — T-405/06 (Krājums, II-771. lpp.).

pamatojusies uz Regulas (EK) 1/2003[7] noteikumiem, lai konstatētu un sodītu par EOTKL 65. panta 1. punkta pārkāpumu. Attiecībā uz šo jautājumu es uzskatu, ka Pirmās instances tiesa varēja pamatoti uzskatīt, ka tāds juridiskais pamats bija derīgs.

6. Otrais jautājums attiecas uz *res judicata* spēka apjomu. Vai var, nenotiekot uz sacīkstes principu balstītam procesam, uzskatīt, ka pamats ir ticis pārbaudīts? Ir skaidrs, ka nevar. Attiecinot *res judicata* spēku uz tādu tiesību jautājumu spriedumā, kas Pirmās instances tiesā nav ticis nekādi apstrīdēts vai apspriests, tā, manuprāt, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Nevienā tiesību sistēmā nevar tikt pieļauta situācija, ka pamatgarantijas attiecībā uz lietas taisnīgu izskatīšanu, tostarp sacīkstes princips, piekāpjas pārmērīgam *res judicata* spēka apjomam. Šo iemeslu dēļ es ierosinu Tiesai atcelt pārsūdzēto spriedumu.

7. Trešais jautājums attiecas uz vainojamību par darbībām. Būtībā šis jautājums ir par to, vai Komisija tiesiski varēja noteikt atbildību *TKS* par cita uzņēmuma pastrādātu pārkāpumu, pamatojoties uz *TKS* vienpusēju paziņojumu. Es uzskatu, ka tāda vainošana ir prettiesiska, jo tādējādi netiek ievērots personiskās atbildības princips un tiek noliegts izšķirošs apstāklis, kas izriet no Tiesas pastāvīgās judikatūras — saimnieciskās pēctecības neesamība starp šiem abiem uzņēmumiem. Es turklāt precizēšu, ka tāds publisko tiesību subjekts kā Komisija, kura uzdevums ir nodrošināt EKL 81. pantā izklāstīto principu piemērošanu, nevar pārkāpt noteikumus un principus attiecībā uz vainojamību par darbībām, pamatojoties uz sevišķu vienošanos esamību uzņēmumu starpā.

8. Visbeidzot, ceturtais jautājums attiecas uz noilgumu regulējošo tiesību normu interpretāciju. Jautājums ir par to, vai Komisija joprojām ir tiesīga sodīt *Thyssen* ar naudas sodu par darbībām, kas vērstas pret konkurenci un kuras tā veica laika periodā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim. Pirmkārt, būtu jāizvērtē, vai gadījumā, ja ir celta prasība Savienības tiesā, noilguma apturēšanai ir relatīvas sekas, proti, tās attiecas tikai uz uzņēmumu — prasītāju, vai arī *erga omnes* gadījumā — noilguma apturēšana uz tiesvedības laiku attiecas uz visiem uzņēmumiem, kas ir piedalījušies pārkāpumā, neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav cēluši prasību. Otrkārt, būtu jāizvērtē Komisijas lēmumu atceļoša sprieduma ietekme uz noilguma termiņa aprēķināšanu. Pēc noilguma apturēšanas rakstura un piemērojamības pārbaudes es apgalvošu, ka tiesvedībai šajā lietā 2002. gada 24. aprīlī ir iestājies noilgums.

7 — Padomes 2002. gada 16. decembra Regula par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV L 1, 1. lpp.).

I — Atbilstošās tiesību normas

A — *EOTK līguma noteikumi*

9. EOTKL 65. pantā ir noteikts:

"1. Ir aizliegts uzņēmumu starpā noslēgt jebkādus nolīgumus, uzņēmumu apvienību lēmumus un veikt jebkādas saskaņotas darbības, kas kopējā tirgū tieši vai netieši ir paredzētas tam, lai traucētu, ierobežotu vai deformētu normālos konkurences apstākļus, un it īpaši:

a) noteikt cenas;

b) ierobežot vai kontrolēt ražošanu, tehnisko attīstību vai ieguldījumus;

c) sadalīt tirgus, preces, klientus vai apgādes avotus.

[…]

4. Atbilstoši šā panta 1. punktam aizliegtajiem nolīgumiem vai lēmumiem pilnībā nav juridiskā spēka un uz tiem nevar atsaukties nevienā dalībvalstu tiesā.

Komisijai ir ekskluzīva kompetence, izņemot prasības Tiesā, spriest par minēto nolīgumu vai lēmumu saderību ar šā panta noteikumiem.

5. Komisija uzņēmumiem, kuri ir noslēguši juridiskā spēkā neesošu nolīgumu, patvaļīgi, draudot ar zaudējumiem, boikotējot vai izmantojot jebkādus citus līdzekļus, piemēro vai grasās piemērot juridiskā spēkā neesošu nolīgumu vai lēmumu, vai arī nolīgumu, kam apstiprinājums tika atteikts vai atsaukts, vai saņem atļauju, apzināti sniedzot nepatiesu vai maldinošu informāciju, vai veic darbības, kas ir pretrunā 1. punkta noteikumiem, var nolemt uzlikt naudas sodu un kavējuma naudu, kas nepārsniedz divkāršu apgrozījuma summu, ko saņem no precēm, par kurām noslēgts nolīgums, pieņemts lēmums vai attiecībā uz kurām ir veiktas darbības, kas ir pretrunā šā panta noteikumiem, izņemot gadījumu, kad mērķis ir ierobežot ražošanu, tehnisko attīstību vai ieguldījumus, — tad maksimālā summa var tikt palielināta līdz 10 % no attiecīgā uzņēmuma finanšu gada apgrozījuma, ciktāl tas attiecas uz naudas sodu, un līdz 20 % no dienas apgrozījuma, ciktāl tas attiecas uz kavējuma naudu."

10. Saskaņā ar EOTKL 97. pantu, EOTK līgums zaudēja spēku 2002. gada 23. jūlijā.

B — *EK līguma noteikumi*

11. EKL 305. panta 1. punktā, kas atcelts ar Lisabonas Līguma spēkā stāšanos, bija noteikts:

"Šis Līgums neietekmē Eiropas Ogļu un tērauda kopienas dibināšanas līgumu, jo īpaši attiecībā uz dalībvalstu tiesībām un pienākumiem, minētās Kopienas iestāžu pilnvarām[,] un tajā Līgumā ietvertos noteikumus par ogļu un tērauda kopējā tirgus darbību."

C — *Regula Nr. 1/2003*

12. Atgādināšu, ka Regula Nr. 1/2003 attiecas uz EKL 81. un 82. pantā paredzēto konkurences normu īstenošanu.

13. Šīs regulas 7. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ja Komisija uz sūdzības pamata vai pēc savas iniciatīvas atklāj, ka ir noticis [EKL] 81. panta vai 82. panta pārkāpums, tā var ar lēmumu pieprasīt attiecīgajiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām šādas pārkāpšanas izbeigšanu. [...] Ja Komisijai ir likumīgas intereses, tā arī var konstatēt, ka pārkāpums ir izdarīts pagātnē."

14. Saskaņā ar minētās regulas 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu Komisija ar lēmumu var uzlikt naudas sodu uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tās tīši vai nolaidības dēļ pārkāpj EKL 81. vai 82. pantu.

15. Regulas Nr. 1/2003 25. pantā ir ietverti noteikumi par [pārkāpumu] izmeklēšanas noilgumu.

16. Šie noteikumi būtībā ir identiski tiem, kas ir ietverti Komisijas 1978. gada 6. aprīļa Lēmumā Nr. 715/78/EOTK par noilgumu attiecībā uz procesuālām darbībām un izpildi Eiropas Ogļu un tērauda kopienas dibināšanas līguma piemērošanas jomā [neoficiāls tulkojums] [8].

17. Saskaņā ar Lēmuma Nr. 715/78 1. panta 1. un 2. punktu un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 1. un 2. punktu izmeklēšanas noilgums iestājas, ja Komisija nav piesprie dusi naudas

8 — OV L 94, 22. lpp. Minēto noteikumu pirmsākums ir meklējams Padomes 1974. gada 26. novembra Regulā (EEK) Nr. 2988/74 attiecībā uz noilguma termiņiem procesuālās darbības un sankciju piemērošanā atbilstīgi Eiropas Ekonomikas kopienas transporta un konkurences noteikumiem (OV L 319, 1. lpp.), kura šajā lietā nav piemērojama.

sodu vai sankciju piecu gadu laikā, skaitot no dienas, kurā pārtrauc pārkāpšanu.

18. Tomēr saskaņā ar Lēmuma Nr. 715/78 2. panta 1. un 2. punktu un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 3. un 4. punktu šis noilguma termiņš var tikt pārtraukts ar jebkādu rīcību, ko izmeklēšanā vai tiesvedībā attiecībā uz pārkāpumu veikusi Komisija. Ar šādu rīcību tiek saprasts informācijas pieprasījums, pārbaužu veikšanas pilnvarojums, tiesas procesu uzsākšana vai iebildumu paziņošana. Šī [noilguma termiņa] pārtraukšana attiecas uz visiem uzņēmumiem, kas piedalījās pārkāpumā.

19. Lēmuma Nr. 715/78 2. panta 3. punktā un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 5. punktā ir paredzēts noilguma iestāšanās maksimālais termiņš. Šajās tiesību normās ir noteikts, ka pēc katra pārtraukuma noilgums sākas no jauna. Tomēr vēlākais, kad iestājas noilgums, ir diena, kurā beidzas termiņš, kas ir divreiz ilgāks par noilguma termiņu, ja Komisija nav uzlikusi naudas sodu vai periodisko soda maksājumu. Šo termiņu pagarina par laiku, uz kuru noilguma termiņš ir pārtraukts.

20. Visbeidzot, Lēmuma Nr. 715/78 3. pantā un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punktā ir precizēts, ka noilguma termiņu sodu izpildei aptur uz laiku, kamēr Komisijas lēmumu izskata Eiropas Kopienu Tiesas procesā.

II — Lietas faktiskie apstākļi

21. Pārsūdzētā sprieduma pamatā esošie fakti var tikt rezumēti šādi.

22. *Krupp Thyssen Nirosta GmbH* ir saskaņā ar Vācijas tiesībām reģistrēta sabiedrība, kas izveidota 1995. gada 1. janvārī, apvienojot *Thyssen* un *Fried Krupp AG Hoesch-Krupp* darbību nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu nozarē. *Thyssen* turpināja darboties neatkarīgi citās nozarēs [9].

23. Pamatojoties uz 1995. gada 16. martā veiktajiem informācijas pieprasījumiem no vairākiem nerūsējošā tērauda ražotājiem, Komisija 1995. gada 19. decembrī nosūtīja 19 uzņēmumiem paziņojumu par iebildumiem. Pēc tam, kad daži uzņēmumi, to skaitā *TKS* un *Thyssen*, informēja par savu vēlmi sadarboties, Komisija 1997. gada 24. aprīlī šiem uzņēmumiem nosūtīja jaunu paziņojumu par iebildumiem, uz kuru *TKS* un *Thyssen* atbildēja atsevišķi.

9 — Vairāku sabiedrības nosaukuma maiņu rezultātā *Krupp Thyssen Nirosta GmbH* kļuva par *ThyssenKrupp Stainless AG* un, visbeidzot, par *ThyssenKrupp Nirosta GmbH*.

24. Ar 1997. gada 23. jūlija vēstuli, kas tika adresēta Komisijai (turpmāk tekstā — "1997. gada 23. jūlija paziņojums"), *TKS* norādīja:

"Attiecībā uz nosaukumā minēto procedūru [Lieta IV/35.814 — *ThyssenKrupp Stainless*] jūs lūdzāt [*Thyssen*] likumīgajam pārstāvim [...], lai [*TKS*] skaidri apstiprina, ka tā uzņēmās atbildību par jebkādu [*Thyssen*] iespējamo rīcību pēc [*Thyssen*] darbības nerūsējošo plakano izstrādājumu nozarē pārņemšanas, ciktāl runa ir par nerūsējošiem plakaniem izstrādājumiem, kas ir šīs procedūras priekšmets, un par laika periodu līdz 1993. gadam. Ar šo mēs jums skaidri dodam šo apstiprinājumu."

25. Ar Lēmumu 98/247/EOTK [10] Komisija konstatēja, ka lielākā daļa nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu ražotāju, to skaitā *TKS* un *Thyssen*, 1993. gada 16. decembrī Madridē notiekošās sanāksmes laikā vienojoties saskaņoti paaugstināt savas cenas no 1994. gada 1. februāra, mainot sakausējuma piemaksas aprēķināšanas parametrus, ir pārkāpuši EOTKL 65. panta 1. punkta prasības.

26. Komisija, pamatojoties uz 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, šo lēmumu paziņoja vienīgi *TKS*. Komisija attiecīgi uzlika [*TKS*] naudas sodu ne vien par tās rīcību, bet arī par faktiem, kuros tika vainota *Thyssen* laikā no 1993. gada decembra līdz 1995. gada 1. janvārim.

27. 1998. gada 11. martā *TKS* cēla prasību, cita starpā lūdzot atcelt sākotnējo lēmumu.

28. Ar 2001. gada 13. decembra spriedumu apvienotajās lietās *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija [11] Pirmās instances tiesa atcēla sākotnējo lēmumu tiktāl, ciktāl ar to *TKS* tika noteikta atbildība par EOTKL 65. panta 1. punkta pārkāpumu, kuru bija izdarījis *Thyssen*, un līdz ar to samazināja uzliktā naudas soda apmēru. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Komisija nebija devusi *TKS* iespēju iesniegt apsvērumus par faktiem, kuros tika vainota *Thyssen*, un ka līdz ar to tā pārkāpa *TKS* tiesības uz aizstāvību.

29. Ar 2005. gada 14. jūlija spriedumu apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/Komisija [12] Tiesa noraidīja *TKS* un Komisijas iesniegtās apelācijas sūdzības par šo spriedumu.

30. Pēc informācijas apmaiņas ar *TKS* un *Thyssen* Komisija 2006. gada 5. aprīlī nosūtīja pirmajai jaunu paziņojumu par iebildumiem. *TKS* uz [paziņojumu par iebildumiem] atbildēja ar 2006. gada 17. maija vēstuli, un atklāta tiesas sēde notika 2006. gada 15. septembrī.

10 — 1998. gada 21. janvāra Lēmums par procedūru saskaņā ar EOTK līguma 65. pantu (Lieta IV/35.814 — Sakausējuma piemaksa) (OV L 100, 55. lpp.; turpmāk tekstā — "sākotnējais lēmums").

11 — T-45/98 un T-47/98 (*Recueil*, II-3757. lpp.).

12 — C-65/02 P un C-73/02 P (Krājums, I-6773. lpp.).

31. 2006. gada 20. decembrī Komisija pieņēma strīdīgo lēmumu. Šā lēmuma adresāts ir vienīgi *TKS*. Saskaņā ar šā lēmuma preambulu tas ir cita starpā pamatots ar EOTK līgumu un tā 65. pantu, kā arī ar EK līgumu un Regulu Nr. 1/2003. Strīdīgā lēmuma rezolutīvajā daļā ir noteikts:

"*1. pants*

[*Thyssen*] laika periodā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim ir pārkāpusi [EOTKL] 65. panta 1. punktu, grozot un piemērojot atsauces vērtības sakausējuma piemaksas aprēķināšanas formulā, proti, veicot darbības, kuru mērķis un sekas bija konkurences ierobežošana un kropļošana kopējā tirgū.

2. pants

1. Par 1. pantā paredzēto pārkāpumu tiek noteikts naudas sods EUR 3 168 000.

2. Tā kā [*TKS*] ar 1997. gada 23. jūlija [paziņojumu] ir uzņēmusies atbildību par [*Thyssen*] rīcību, naudas sods tiek uzlikts [*TKS*].

[…]"

III — Prasības celšana Pirmās instances tiesā un pārsūdzētais spriedums

32. Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā tika iesniegts 2007. gada 6. februārī, *TKS*, pamatojoties uz EKL 230. pantu, cēla prasību atcelt strīdīgo lēmumu.

33. Šī prasība ir balstīta uz desmit pamatiem.

34. Pirmie divi atcelšanas pamati attiecas uz strīdīgā lēmuma juridisko pamatu un ietver attiecīgi *nulla poena sine lege* principa pārkāpumu EOTKL 65. panta 1. punkta piemērošanas pēc 2002. gada 23. jūlija dēļ un EOTKL 65. panta un Regulas Nr. 1/2003 kopīgas piemērošanas prettiesisko raksturu.

35. Trešajā pamatā *TKS* apgalvo, ka iepriekš minētajā 2005. gada 14. jūlija spriedumā apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/Komisija Tiesa, pamatojoties uz *res judicata* spēku, atzina, ka [*TKS*] nebija atbildīga par *Thyssen* rīcību. Turpinājumā savā ceturtajā pamatā tā atsaucās uz 1997. gada 23. jūlija paziņojuma prettiesisko raksturu.

36. Piektajā un sestajā pamatā *TKS* norādīja uz tiesiskās drošības principa un *non bis in idem* principa pārkāpumu. Septītajā pamatā tā norādīja uz noilguma noteikumu pārkāpumu, uzskatot, ka *Thyssen* izdarītajiem pārkāpumiem bija iestājies noilgums. Astotais un devītais pamats bija balstīti uz tiesību uz

aizstāvību pārkāpumu, kas ir noticis, pirmkārt, pārkāpjot tiesības uz pieeju lietas materiāliem un, otrkārt, paziņojuma par iebildumiem prettiesiskā rakstura dēļ.

37. Pakārtoti, *TKS* desmitajā pamatā apgalvoja, ka naudas soda summa ir aprēķināta kļūdaini, jo Komisija nav ņēmusi vērā, ka prasītāja pilnībā atzinusi pārkāpumu.

38. Pārsūdzētā sprieduma 37. un 38. punktā ir precizēts, ka lietas dalībnieki tika uzklausīti 2008. gada 11. decembra tiesas sēdē un ka šīs sēdes laikā *TKS* atsauca 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, kas tika fiksēts tiesas sēdes protokolā.

39. Ar pārsūdzēto spriedumu Pirmās instances tiesa noraidīja prasību un piesprieda *TKS* segt tiesāšanās izdevumus.

40. Pirmās instances tiesa secināja, ka EOTKL 65. panta 1. punkta piemērošana pēc 2002. gada 23. jūlija attiecībā uz agrākiem faktiem nav pretrunā *nulla poena sine lege* principam un ka šīs piemērošanas nolūkā Komisija varēja pamatot savu kompetenci ar Regulu Nr. 1/2003. Tā uzskatīja, ka Tiesa iepriekš minētajā 2005. gada 14. jūlija spriedumā apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/Komisija ar *res judicata* spēku konstatēja, ka *TKS* saskaņā ar 1997. gada 23. jūlija paziņojumu ir atbildīga par *Thyssen* rīcību.

41. Pirmās instances tiesas ieskatā sankcijas un atbildības pārnešanas juridiskais pamats bija pietiekami skaidri noteikts, no vienas puses, ar Regulas Nr. 1/2003 7. panta 1. punktu un 23. panta 2. punktu un, no otras puses, ar 1997. gada 23. jūlija paziņojumu. Šķietamais *non bis in idem* principa pārkāpums netika atzīts, jo saskaņā ar minēto paziņojumu *Thyssen* pārkāpums bija attiecināms uz *TKS*. Šim pārkāpumam Pirmās instances tiesas ieskatā nebija iestājies noilgums tāpēc, ka noilgums būtu jāattiecina uz *TKS* jomu, un tāpēc, ka tas tika apturēts uz tiesvedības laiku līdz galīgā lēmuma pieņemšanai.

42. Visbeidzot, Pirmās instances tiesa nosprieda, ka paziņojumi par pārkāpumiem bija regulāri un ka Komisija nepārkāpa *TKS* tiesības uz pieeju lietas materiāliem, nedz arī pieļāva kļūdu, neņemot vērā šķietamo minētā pārkāpuma apšaubīšanas trūkumu.

IV — Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi

43. Pamatojot savu apelācijas sūdzību, *TKS* lūdz Tiesu atcelt pārsūdzēto spriedumu, pakārtoti, nosūtīt lietu atpakaļ izskatīšanai Pirmās instances tiesā un, papildus pakārtoti, samazināt tai saskaņā ar strīdīgā lēmuma 2. pantu piemēroto naudas soda apmēru. Turklāt [*TKS*] lūdz piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

44. Komisija lūdz noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest *TKS* segt tiesāšanās izdevumus.

V — Apelācijas sūdzība

45. *TKS* izvirza piecus pamatus. Pirmajā [pamatā] ir norādīts uz *nulla poena sine lege* principa pārkāpumu EOTKL 65. panta 1. punkta piemērošanas pēc 2002. gada 23. jūlija dēļ, Regulas Nr. 1/2003 23. panta un EOTKL 65. panta 1. punkta kopīgas piemērošanas prettiesisko raksturu, EOTKL dalībvalstu suverenitātes aizskārumu un Pirmās instances tiesas 2007. gada 12. septembra sprieduma lietā *González y Díez*/Komisija [13] nepiemērojamo raksturu attiecībā uz aplūkojamās lietas faktiskajiem apstākļiem.

46. Ar savu otro pamatu *TKS* uzsver, ka fakts, ka tai ir noteikta atbildība par *Thyssen* rīcību, iepriekš minētajā Tiesas 2005. gada 14. jūlija spriedumā apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/Komisija nav ticis konstatēts ar *res judicata* spēku, ka Pirmās instances tiesa ir nepareizi piemērojusi *res judicata* principu, ka tā ir pārkāpusi [*TKS*] tiesības uz aizstāvību un ka tā kļūdaini ir nolēmusi, ka ar 1997. gada 23. jūlija paziņojumu ir notikusi atbildības pārnešana no *Thyssen* uz [*TKS*].

13 — T-25/04 (Krājums, II-3121. lpp.).

47. Trešais pamats ir balstīts uz precīza juridiskā pamata neesamību gan strīdīgajam lēmumam, gan attiecībā uz atbildības pārnešanu, ko Pirmās instances tiesa kļūdaini uzskatīja par [pietiekami precīzu]. Ar ceturto pamatu *TKS* pārmet Pirmās instances tiesai noilgumu regulējošo noteikumu pārkāpšanu. Piektais pamats attiecas uz naudas soda apmēra aprēķināšanu regulējošo principu pārkāpumiem.

A — *Ievada apsvērumi*

48. Lai veiktu šo pamatu pārbaudi, vispirms ir jāatgādina konkurences noteikumu īstenošanas procedūras raksturs.

49. Kaut arī šī procedūra *stricto sensu* neiekļaujas krimināltiesību jomā, tai tomēr piemīt daļēji represīvs raksturs. Regulas Nr. 1/2003 23. pantā paredzētos naudas sodus to rakstura un apmēra dēļ ir pielīdzināmas krimināl sodam, un Komisija, ņemot vērā tās izmeklēšanas, pierādījumu savākšanas un lēmuma pieņemšanas funkcijas, represīvā veidā iedarbojas uz uzņēmumiem. Manuprāt, minētā procedūra tādējādi iekļaujas "krimināltiesību jomā" Eiropas Cilvēktiesību

un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas [14] 6. panta 1. punkta izpratnē, un tāpēc tai ir jāsniedz šīs tiesību normas kriminālsodu daļā paredzētās garantijas [15].

50. Šāda nostāja precīzi atbilst Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai. Tā ir izraudzījusies trīs kritērijus, pēc kuriem noteikt, vai apsūdzība ir uzskatāma par krimināltiesisku, proti, juridisko kvalifikāciju, kas veikta pēc attiecīgās valsts tiesību aktiem, sankcijas represīvo un preventīvo būtību, kā arī piemērotās sankcijas smagumu, kurai *a apriori* ir pakļauta attiecīgā persona [16]. Pirmajam kritērijam ir vienīgi formāla un relatīva nozīme un divi pārējie ir alternatīvi [17]. Eiropas Cilvēktiesību tiesa šo argumentāciju ir piemērojusi vairākām administratīvajām sankcijām [18], kuru vidū figurē valstu konkurenci uzraugošo iestāžu uzliktie sodi [19]. Ņemot vērā konkurences tiesību mērķi (sabiedriskās ekonomiskās kārtības saglabāšana), sankciju raksturu (vienlaicīgi preventīva un sodoša iedarbība bez jebkādas domas par zaudējumu atlīdzību) un to apjomu (lielāks naudas sods), šīs procedūras Eiropas Cilvēktiesību tiesas ieskatā ir jāpakļauj ECPAK 6. pantā noteiktajām garantijām.

51. Tiesas judikatūra ievēro šo pieeju. Tiesa, norādot uz konkurences procedūru specifiku, piemēro elementāros represīvo tiesību principus un pamatgarantijas, kas noteiktas ECPAK 6. pantā. Tā spriedumā lietā Komisija/*Anic Partecipazioni* [20] Tiesa atzina personiskās atbildības principa piemērošanu konkurences noteikumiem [21]. Pēc tam spriedumā lietā *Hüls*/Komisija [22] Tiesa atsaucās uz ECPAK 6. panta 2. punktā noteikto nevainīguma prezumpcijas principu. Šajā lietā Savienības tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā aplūkojamā pārkāpuma raksturu, kā arī ar to saistīto sankciju bardzību, nevainīguma prezumpcijas princips ir jāpiemēro procedūrām par konkurences

14 — Konvencija parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā — "ECPAK").

15 — Par šo jautājumu skat. pašlaik Tiesā izskatāmās lietas C-272/09 P *KME Germany* u.c./Komisija, kā arī C-73/10 P *Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert*/Komisija.

16 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas [turpmāk tekstā arī — "ECT"] 1976. gada 8. jūnija spriedumu lietā *Engel* un citi pret Nīderlandi, A sērija, Nr. 22, 82. punkts. ECT judikatūras izklāstu attiecībā uz šo kritēriju piemērošanu skat. 2006. gada 23. novembra spriedumā *Jussila* pret Somiju (29.–39. punkts).

17 — Skat. ECT 2003. gada 9. oktobra spriedumu lietā *Ezeh* un *Connors* pret Apvienoto Karalisti, *Recueil des arrêts et décisions 2003-X* (86. punkts).

18 — Piemēram, attiecībā uz administratīvu pārkāpumu ceļu satiksmē skat. ECT 1984. gada 21. februāra spriedumu lietā *Öztürk* pret Vāciju, A sērija, Nr. 73; attiecībā uz sodu par muitas noteikumu pārkāpumu skat. ECT 1988. gada 7. oktobra spriedumu lietā *Salabiaku* pret Franciju, A sērija, Nr. 141-A; attiecībā uz Francijas finanšu tirgu padomes noteiktu sodu skat. ECT 2002. gada 27. augusta spriedumu lietā *Didier* pret Franciju, *Recueil des arrêts et décisions 2002-VII*; attiecībā uz nodokļu paaugstināšanu saistībā ar nodokļa apjoma precizēšanu skat. ECT iepriekš minēto spriedumu lietā *Jussila* pret Somiju un attiecībā uz Francijas banku komisijas izteikto rājienu skat. ECT 2009. gada 11. jūnija spriedumu lietā *Dubus S.A.* pret Franciju.

19 — Šajā sakarā skat. ECT 1990. gada 9. februāra spriedumu lietā *Melchers* un *Co.* pret Vāciju, 1991. gada 30. maija spriedumu lietā *Société Stenuit* pret Franciju un 2002. gada 3. decembra spriedumu lietā *Lilly* pret Franciju. Skat. arī ECT iepriekš minētos spriedumus lietās *Jussila* pret Somiju (43. punkts) un *Dubus S.A.* pret Franciju (35. punkts), kā arī skat. atsevišķu interpretāciju ECT 2004. gada 3. jūnija spriedumā lietā *OOO Neste* un citi pret Krieviju.

20 — 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-49/92 (*Recueil*, I-4125. lpp.).

21 — 78. punkts. Šī judikatūra ir tikusi apstiprināta (skat. 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā C-97/08 P *Akzo Nobel* u.c./Komisija (Krājums, I-8237. lpp., 77. punkts).

22 — 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-199/92 (*Recueil*, I-4287. lpp.).

noteikumu, kas piemērojami uzņēmumiem, kuri var novest pie naudas soda vai kavējuma naudas noteikšanas, pārkāpumiem [23].

52. Šie apstākļi pietiekami parāda, ka šīs apelācijas sūdzības izskatīšanas ietvaros īpaša uzmanība būtu jāpievērš Eiropas Savienības Pamattiesību hartas [24] 47.–49. pantā, kā arī ECPAK 6. pantā minēto pamatgarantiju ievērošanai.

B — *Par pirmo pamatu, kas ir saistīts ar strīdīgā lēmuma juridiskā pamatojuma neesamību*

53. Būtībā *TKS* apgalvo, ka Komisija, ņemot vērā, ka EOTK līgums zaudēja spēku 2002. gada 23. jūlijā, ir zaudējusi savu kompetenci sodīt par EOTKL 65. panta pārkāpumu un ka nav tādas tiesību normas, kas pilnvarotu šo institūciju piemērot šo tiesību normu.

23 — 150. punkts.

24 — OV 2010, C 83, 389. lpp.; turpmāk tekstā — "harta".

1) Lietas dalībnieku argumenti

54. Pirmais pamats ir tālāk iedalāms četrās daļās — pirmkārt, *nulla poena sine lege* principa pārkāpums EOTKL 65. panta 1. punkta piemērošanas pēc 2002. gada 23. jūlija dēļ, otrkārt, Regulas Nr. 1/2003 23. panta un EOTKL 65. panta 1. punkta kopīgas piemērošanas prettiesiskais raksturs, treškārt, EOTK līguma dalībvalstu suverenitātes aizskārums un, ceturtkārt, iepriekš minētā sprieduma lietā *González y Díez*/Komisija, uz kuru Pirmās instances tiesa atsaucas pārsūdzētajā spriedumā, nepiemērojamais raksturs.

a) Par pirmo daļu, kas ir saistīta ar *nulla poena sine lege* principa pārkāpumu EOTKL 65. panta 1. punkta piemērošanas pēc 2002. gada 23. jūlija dēļ

55. *TKS* ieskatā lēmuma pamatošana ar EOTKL 65. pantu pēc 2002. gada 23. jūlija, lai sodītu par pārkāpumiem, kas notikuši pirms EOTK līguma spēka zaudēšanas, pārkāptu *nullum crimen, nulla poena sine lege* principu. Atzīt, ka noteiktas darbības, kas ietilpa EOTK līgumā, šodien ietilpst EK līgumā Savienības tiesību turpinātības dēļ, būtu pretrunā Vīnes konvencijas par starptautisko

līgumu tiesībām [25] principiem un vedinātu atzīt krimināltiesību normu interpretāciju pēc analoģijas.

56. Ņemot vērā EOTK līguma spēka zaudēšanu un pārejas noteikumu neesamību attiecībā uz EOTKL 65. pantu, pēc 2002. gada 23. jūlija Komisijai vairs nebija šajā pantā paredzētās kompetences. Līdz ar to jautājumam par EOTKL 65. panta un EKL 81. panta saistību, kā arī jautājumam par *lex specialis* piemērošanu šajā lietā vairs nav nozīmes.

57. Pirmkārt, Komisija uzskata, ka EOTK līgums un EK līgums iekļaujas vienotā tiesību sistēmā, kurā EOTK līgums bija *lex specialis* attiecībā pret EK līgumu. Tādējādi *nulla poena sine lege* princips ir ievērots, jo pēc EOTK līguma spēka zaudēšanas tādas pašas vienošanās joprojām ir aizliegtas ar pēc būtības identisku regulējumu EOTKL 65. pantam EKL 81. pantā. Tas nozīmē, ka, piemērojot vispārējos tiesību principus par tiesību normas piemērošanu laikā un izņemot *lex mitior* principu, jāpiemēro ir tā tiesību norma, kas ir spēkā faktu [rašanās] laikā.

58. Otrkārt, Komisija sevi tomēr uzskata par kompetentu piemērot EOTKL 65. panta 1. punktu. EOTK līgums un EK līgums veido vienotu tiesību sistēmu, ievērojot konkurences noteikumiem raksturīgo aizliegumu regulējumu, Komisijas ekskluzīvo kompetencei šajā jomā, kā arī *lex specialis* un *lex generalis* attiecību starp abiem līgumiem, ko īpaši raksturo EKL 81. pantā paredzēto vienošanos aizlieguma vispārējais raksturs. Šajā tiesību sistēmā ir piemērojami Kopienu tiesību vispārējie principi, īpaši tie, kas regulē tiesību normas piemērošanu laikā, kas pamatotu Komisijas kompetences saglabāšanos, neskatoties uz EOTK līguma spēka zaudēšanu.

b) Par otro daļu, kas ir saistīta ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta un EOTKL 65. panta 1. punkta kopīgas piemērošanas prettiesisko raksturu

59. Pirmkārt, no EOTK līguma spēka zaudēšanas *TKS* izsecina jebkāda tiesiskā pamatojuma, ar kuru varētu tikt noteikts sods par EOTKL 65. panta 1. punkta pārkāpumu, trūkumu. *TKS* atgādina aizliegumu krimināltiesību normas interpretēt pēc analoģijas un norāda, ka Pirmās instances tiesa, atzīstot, ka Komisija varēja pamatoties uz Regulas Nr. 1/2003 23. pantu, lai sodītu EOTK līguma pārkāpumus, ir veikusi šādu interpretāciju.

25 — *Recueil des traités des Nations unies*, 1155. sējums, 331. lpp.

60. Otrkārt, *TKS* atgādina, ka Savienības tiesas uzdevums nav aizpildīt likumu robus, kas radušies tāpēc, ka attiecībā uz EOTKL 65. pantu nav nekādu pārejas noteikumu. Tiesa savā judikatūrā jau ir atzinusi represīvu tiesību normu teleoloģisku interpretāciju [26].

c) Par trešo daļu — EOTK līguma dalībvalstu suverenitātes aizskārumu

61. Treškārt, [*TKS*] uzskata, ka, ņemot vērā kompetenču piešķiršanas principu, Komisijas EK līgumā noteiktās kompetences ir stingri ierobežotas ar šo līgumu. Uzskatot, ka šajā lietā ir piemērojams Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkts, kā arī procedūras noteikumi, Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Turklāt principi par tiesību normu piemērošanu laikā vairs nebūtu jāpiemēro, ņemot vērā, ka Komisija pilnībā bija zaudējusi kompetenci sodīt par EOTKL 65. panta pārkāpumiem.

63. *TKS* uzskata, ka pārsūdzētais spriedums aizskar EOTK līguma dalībvalstu suverenitāti, jo līdz ar šā līguma spēka zaudēšanu kompetence noteikt sankcijas [šā līguma piemērošanas] jomā ir tikusi atjaunota dalībvalstīm, kuras bija nodevušas sodīšanas tiesības Komisijai vienīgi līdz šim [EOTK līguma spēka zaudēšanas] datumam.

62. Komisija uzskata, ka Pirmās instances tiesa ir veikusi pareizu principu par tiesību normu piemērošanu laikā piemērošanu. EKL 81. panta *lex generalis* statuss noteic Regulas Nr. 1/2003 23. panta vispārēju piemērošanu, padarot lieku jebkādu pārejas noteikumu attiecībā uz EOTKL 65. pantu. Turklāt, pamatojot savu kompetenci ar šo tiesību normu, Komisija nav pārkāpusi nevienu vispārējo interpretācijas principu, ņemot vērā, ka jautājums par pareizo kompetenci nebūtu saistāms ar jautājumu par sodu likumību un ka

64. Komisija apšauba, vai *TKS* kā privāto tiesību juridiska persona var norādīt uz šādu pārkāpumu. Ņemot vērā turpinātību vienas un tās pašas tiesību sistēmas ietvaros, dalībvalstīm, kuras vienbalsīgi apstiprināja strīdīgo lēmumu konsultatīvajā komitejā, nekad nav nedz piederējušas, nedz [tās] nav atguvušas kompetences apkarot vienošanās aplūkojamā jomā. *TKS* tādējādi cenšas panākt nesodāmību ar atpakaļvērstu spēku, kas ir nesavienojama ar vienošanos aizlieguma nozīmīgumu.

26 — 2007. gada 7. jūnija spriedums lietā C-76/06 P *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija (Krājums, I-4405. lpp.).

d) Par ceturto pamatu — iepriekš minētā sprieduma lietā *González y Díez*/Komisija nepiemērojamo raksturu

65. *TKS* ieskatā Pirmās instances tiesas atsauce uz iepriekš minēto spriedumu lietā *González y Díez*/Komisija nav atbilstoša, jo nevar salīdzināt strīda priekšmetu (valsts atbalsts) un sekas — konkurences izkropļošana — minētajā lietā un šajā lietā. Turklāt pārkāpums šajā lietā nerada sekas nākotnē.

66. Komisija uzskata, ka daži aspekti iepriekš minētajā spriedumā lietā *González y Díez*/Komisija un aplūkojamā lietā ir salīdzināmi tiktāl, ciktāl abos gadījumos faktisko apstākļu kopums ir norisinājies, pirms EOTK līgums zaudēja spēku, bet atbalsta atgūšanas vai sodīšanas procedūras notika pēc 2002. gada 23. jūlija. Turklāt abās lietās konkurences kropļošana varētu radīt kaitīgu ietekmi nākotnē.

2) Mans vērtējums

67. Pirmā pamata četras daļas es izvērtēšu kopā. *TKS* būtībā aicina Tiesu lemt par to, vai pēc EOTK līguma spēka zaudēšanas Komisija varēja konstatēt un sodīt [par] EOTKL 65. panta 1. punkta pārkāpumu, pamatojot savu kompetenci ar Regulas Nr. 1/2003 noteikumiem, kas, atgādinu, ir EKL 81. panta piemērošanas regula.

68. Šajā lietā Komisija ir pamatojusies uz Regulas Nr. 1/2003 7. panta 1. punktu, lai konstatētu pārkāpumu. Turklāt, lai *TKS* uzliktu naudas sodu, Komisija ir atsaukusies uz šīs regulas 23. panta 2. punktu. Tomēr šī naudas soda apmēru Komisija ir aprēķinājusi nevis ar šajā pēdējā tiesību normā ietverto aprēķina metodi, bet gan ar EOTKL 65. panta 5. punktā paredzēto metodi, pamatojot to ar *lex mitior* principa piemērošanu.

69. Šī nav pirmā reize, kad Komisija lēmumu pamato ar no EOTK līguma un EK līguma izrietošu materiālo tiesību normu un procesuālo tiesību normu kombināciju. Tā identiski ir rīkojusies divās citās lietās [27].

70. Tādējādi Komisija rīkojās tiktāl, ciktāl nav nekādu pārejas noteikumu, kas tai atļautu konstatēt un sodīt [par] EOTKL 65. panta 1. punkta pārkāpumu pēc EOTK līguma spēka zaudēšanas. Līdz ar to, ja [Komisijai] nav izdevies pieņemt lēmumu pirms minētā

27 — Skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *González y Díez*/Komisija, kurš nav ticis pārsūdzēts, un lietā *ArcelorMittal Luxembourg* u.c./Komisija, par kuru, atgādināšu, ir iesniegta apelācijas sūdzība, kas pašlaik tiek izskatīta Tiesā (apvienotās lietas C-201/09 P un C-216/09 P).

līguma spēka zaudēšanas novēlotas pret konkurenci vērstas rīcības atklāšanas dēļ vai, kā tas ir šajā lietā, pirmā lēmuma atcelšanas dēļ, nav tiesību normu, kas [Komisijai] ļautu nodrošināt, ka tiek ievērotas tiesības un izpildīti pienākumi, kas izriet no minētās tiesību normas.

71. Tālāk, nevienā no divām Kopienas konkurences noteikumu piemērošanas regulām — ne Padomes 1962. gada 6. februāra Regulā Nr. 17 [28], ne arī Regulā Nr. 1/2003 — nav paredzētas situācijas, kas radušās EOTK līguma darbības laikā. Šāda situācija ir pieminēta vienīgi Komisijas paziņojumā par noteiktiem aspektiem, izskatot konkurences lietas saistībā ar EOTK līguma darbības termiņa izbeigšanos [29]. Šī paziņojuma 31. punktā ir noteikts:

"Ja, nolīgumiem piemērojot Kopienu konkurences noteikumus, Komisija konstatē pārkāpumu jomā, uz ko attiecās EOTK līgums, lai arī kāds būtu piemērošanas datums, piemērojamās materiālās tiesības ir tās, kas bija spēkā brīdī, kad notikuši fakti [faktiskie apstākļi], kas veido pārkāpumu. Katrā ziņā procesuālā līmenī tiesības, kas piemērojamas pēc EOTK līguma darbības beigām, ir EK tiesības […]."

28 — Pirmā regula par Līguma [81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.).

29 — OV 2002, C 152, 5. lpp.

72. Šāda tiesiskā regulējuma neesamības dēļ Komisija sākotnēji izvēlējās risinājumu, ko Pirmās instances tiesa noraidīja ar 2007. gada 25. oktobra spriedumiem lietās *SP*/Komisija [30], T-45/03 *Riva Acciaio*/Komisija, T-77/03 *Feralpi Siderurgica*/Komisija un T-94/03 *Ferriere Nord*/Komisija. Visās šajās lietās Komisija savu kompetenci bija pamatojusi vienīgi ar EOTK līgumu, neskatoties uz to, ka šis pēdējais bija zaudējis spēku. Tā 2002. gada 17. decembrī pieņemtajā lēmumā attiecībā uz *Ferriere Nord SpA* Komisija, lai konstatētu EOTKL 65. panta 1. punkta pārkāpumu, bija pamatojusies uz EOTKL 65. panta 4. punktu un, lai šim uzņēmumam uzliktu naudas sodu, uz EOTKL 65. panta 5. punktu.

73. Pirmās instances tiesa atcēla visus šos lēmumus kompetences trūkuma dēļ. Tā it īpaši atgādināja, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru [31] tiesību normai, kas ir tiesību akta juridiskais pamats un kas pilnvaro Kopienu institūciju pieņemt attiecīgo tiesību aktu, ir jābūt spēkā šī tiesību akta pieņemšanas brīdī.

74. Nevienā no minētajām lietām Komisija neiesniedza apelācijas sūdzību.

30 — T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 un T-98/03 (Krājums, II-4331. lpp.).

31 — Skat. 2000. gada 4. aprīļa spriedumu lietā C-269/97 Komisija/Padome (*Recueil*, I-2257. lpp.), kurā Tiesa nosprieda, ka "Kopienas tiesību akti ir jāpieņem saskaņā ar Līguma noteikumiem, kas ir spēkā to pieņemšanas brīdī" (45. punkts).

75. Taču šajā lietā Komisija piedāvā jaunu risinājumu, pamatojot savu lēmumu ar EOTK līgumā ietverto materiālo tiesību normu un no EK līguma izrietošo procesuālo tiesību normu kombināciju, kuras bija spēkā strīdīgā lēmuma pieņemšanas brīdī.

76. Pārsūdzētajā spriedumā Pirmās instances tiesa, pamatojoties uz Savienības likumdevēja pieņemto tiesību normu teleoloģisku interpretāciju, atzina šīs kombinācijas likumību. Lai atzītu Komisijas pilnvaras pieņemt tādu lēmumu, Pirmās instances tiesa savu argumentāciju strukturēja trīs posmos. Vispirms, pārsūdzētā sprieduma 75.–79. punktā tā atgādināja EOTK līguma raksturu un nozīmi. Tālāk, šā sprieduma 80.–84. punktā Pirmās instances tiesa, piemērojot Tiesas radītos interpretācijas noteikumus, pamatojās uz abos līgumos ietverto mērķu saskaņotību un identiskumu. Visbeidzot, minētā sprieduma 85.–89. punktā Pirmās instances tiesa aplieciināja, ka Komisija rīkojās, ievērojot tiesiskuma principu un jo īpaši principus, kas regulē tiesību normu piemērošanu laikā.

77. Šajos secinājumos es, tāpat kā Pirmās instances tiesa, atbalstu šāda tiesiskā pamatojuma derīgumu un esmu pārņēmis atsevišķas šīs argumentācijas daļas.

78. Savienības tiesību sistēmā EOTK līgums veidoja īpašu tiesisko regulējumu melnās metalurģijas un akmeņogļu jomās, novirzoties no vispārējiem noteikumiem, kas bija ietverti EK līgumā. Abu šo līgumu saistība bija regulēta EKL 305. pantā. Šīs tiesību normas mērķis bija izslēgt EK līgumu un no tā atvasināto tiesību piemērošanu attiecībā uz melnās metalurģijas un akmeņogļu jomām, jo šie jautājumi bija īpaša regulējuma priekšmets EOTK līgumā [32].

79. Tomēr, trūkstot specifiskiem noteikumiem, EK līgums un tā piemērošanai pieņemtās tiesību normas tika piemērotas attiecībā uz šīs sektoriālās Kopienas precēm [33] un pēc tā izbeigšanās 2002. gada 23. jūlijā EK līguma vispārējā piemērošanas joma tika attiecināta uz jomām, kuras sākotnēji regulēja EOTK līgums.

80. Šī EK līguma atbilstošo tiesību normu pēctecība EOTK līguma tiesību normām iekļaujas abu kopienu "funkcionālās" vienotības kontekstā [34]. Jau ļoti agri Tiesa atzina vienotas tiesību sistēmas esamību [35]. Tāpat tā atzina

32 — Skat. 2008. gada 22. aprīļa spriedumu lietā C-408/04 Komisija/*Salzgitter* (Krājums, I-2767. lpp., 88. punkts un minētā judikatūra).

33 — Skat. 1996. gada 2. maija spriedumu lietā C-18/94 *Hopkins* u.c. (*Recueil*, I-2281. lpp., 14. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra)

34 — 1960. gada 15. jūlija spriedums apvienotajās lietās 27/59 un 39/59 *Campolongo*/Augstā iestāde (*Recueil*, 795. un 824. lpp.).

35 — Skat. 1991. gada 14. decembra atzinumu 1/91 (*Recueil*, I-6079. lpp., 21. punkts).

tādas tiesību sistēmas pēctecības esamību [36], kurā, ja vien nav tieši paustas pretējas Savienības likumdevēja gribas, ir jānodrošina tiesisko struktūru pēctecība.

81. Spriedumi lietās *Busseni* [37] un *Lucchini* [38], uz kuriem Pirmās instances tiesa balsta savu argumentāciju, atklāj veidu, kādā Tiesa saprot šo abu līgumu funkcionālo vienotību. Šīs divas lietas attiecās uz Tiesas kompetenci prejudiciālo nolēmumu tiesvedības ietvaros interpretēt EOTK līgumu.

82. Pirmajā lietā tika aplūkota situācija, kurā šī kompetence nebija skaidri paredzēta EOTKL 41. pantā atšķirībā no EKL 234. panta formulējuma. Lai aizpildītu šo likuma robu, Tiesa neņēma vērā tekstuālās atšķirības starp abiem šiem līgumiem un atsaucās uz šo līgumu kopīgajiem mērķiem, kā arī uz to nolūkiem un saskaņotību. Tiesa tādējādi norādīja, ka "pretrunā [šo līgumu] mērķiem un saskaņotībai […] būtu tas, ka, ja gadījumā, kad runa būtu par [EKL] un EAEK līguma noteikumiem, to nozīmes un piemērojamības noteikšana būtu vienīgi Tiesas kompetencē […], kamēr attiecībā uz EOTK līgumā ietvertajām tiesību normām *šo kompetenci saglabātu tikai vairākas dalībvalstu tiesas, kuru veiktā interpretācija var atšķirties, un ka […] Tiesai nebūtu tiesības nodrošināt šo tiesību normu vienveidīgu interpretāciju* [39]" [40].

83. Vēlāk Tiesa šo argumentāciju izmantoja iepriekš minētajā spriedumā lietā *Lucchini*. Šī lieta attiecās uz situāciju, kad Tiesa EOTK līguma spēka zaudēšanas dēļ zaudēja savu kompetenci lemt par prejudiciālajiem jautājumiem, kas saistīti ar minētā līguma un uz tā pamata pieņemto tiesību aktu interpretāciju un piemērošanu. Tiesa, atzīstot, ka EOTKL 41. pants īstenībā vairs nav piemērojams, uzskatīja, ka tas būtu ne vien pretrunā līgumu mērķiem un to saskaņotībai, bet arī nesavietojami ar Kopienu tiesību sistēmas turpinātību, ja Tiesa nevarētu nodrošināt vienotu no EOTK līguma — kura iedarbība iestājas arī, tam vairs neesot spēkā — izrietošo normu vienveidīgu interpretāciju [41].

84. Uz šīs judikatūras pamata Pirmās instances tiesa atzina Komisijai strīdīgo kompetenci. Neņemot vērā tekstuālās atšķirības starp EOTKL 65. panta 1. punktu un EKL 81. pantu, Pirmās instances tiesa uzsvēra, ka abas šīs tiesību normas Savienības tiesai ir jāinterpretē vienādi un ka tām ir identiski mērķi.

36 — 1969. gada 25. februāra spriedums lietā 23/68 *Klomp* (*Recueil*, 43. lpp., 13. punkts).

37 — 1990. gada 22. februāra spriedums lietā C-221/88 (*Recueil*, I-495. lpp., 8.—16. punkts).

38 — 2007. gada 18. jūlija spriedums lietā C-119/05 (Krājums, I-6199. lpp.).

39 — Mans izcēlums.

40 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Busseni* (16. punkts).

41 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Lucchini* (41. punkts).

85. EOTKL 65. panta 1. punkta un EKL 81. panta 1. punkta redakcijas ir pietiekams pamats, lai konstatētu, ka saistībā ar valsts atbalstu dalībvalstis ir vēlējušās Kopienai saglabāt tos pašus noteikumus un tās pašas pilnvaras. Lai gan šīs tiesību normas vārdiski ir formulētas atšķirīgi, tajās ir pausta viena un tā pati nepieciešamība — izveidot kopēju tirgu, kurā pastāv veselīga un iedarbīga konkurence, un šajā nolūkā noteikt konkurenci kropļojošu vienošanos aizliegumu. Kā to norādīja Pirmās instances tiesa, nekropļotas konkurences nodrošināšana melnās metalurģijas un akmeņogļu jomās līdz ar EOTK līguma spēka zaudēšanu nav tikusi pārtraukta; tā vienkārši ir turpinājusies EK līguma ietvaros. Turklāt EOTKL 65. panta 1. punkts un EKL 81. panta 1. punkts aizsargā vienas un tās pašas tiesiskās intereses. Rīcības veidu ziņā šīs divas tiesību normas ir balstītas uz līdzīgām premisām [42], un to piemērošanu veic viena un tā pati institūcija, proti, Komisija.

86. Šajos apstākļos un ņemot vērā principus, kas regulē tiesību normu piemērošanu laikā, man šķiet, ka Pirmās instances tiesa varēja pamatoti secināt, ka, lai nodrošinātu Kopienu tiesību sistēmas un tās darbību ietekmējošo mērķu kontinuitāti, Eiropas Kopienai, tā kā tā aizstāj Eiropas Ogļu un tērauda kopienu, tajā pastāvošās procedūras ietvaros attiecībā uz situācijām, kas radušās saskaņā ar EOTK līgumu, ir jānodrošina, ka tiek ievērotas tās tiesības un izpildīti tie pienākumi, kas [ar šo pēdējo līgumu] ir uzlikti gan dalībvalstīm, gan privātpersonām [43]. Atzīt, ka pēc EOTK līguma spēka zaudēšanas Kopienai nav tādu tiesību, man šķiet pretēji Savienības likumdevēja šajos līgumos ietvertajiem mērķiem un saskaņotībai, kā arī nesavienojami ar Tiesas atzīto Kopienu tiesību sistēmas turpinātību.

87. Šai interpretācijai var būt nozīme vienīgi tad, ja Kopiena, ko šajā gadījumā pārstāv Komisija, rīkojas, ievērojot vispārējos principus, kas regulē tiesību normu piemērošanu laikā [44]. Šie principi, kurus Pirmās instances tiesa ir atgādinājusi pārsūdzētā sprieduma 85. punktā, ir šādi.

88. Attiecībā uz procesuālo tiesību normām, tās ir vienīgi piemērojamas visiem tiem strīdiem, kas tiek risināti brīdī, kad [šīs tiesību normas] ir spēkā esošas. Citiem vārdiem,

42 — Šajā sakarā ir interesanti atzīmēt, ka saskaņā ar Savienības likumdevēja 1998. gadā pieņemtajām pamatnostādnēm uzņēmumam, kurš pārkāpis EOTKL 65. panta 1. punktu vai EKL 81. panta 1. punktu, piespriežamās soda naudas apmēra aprēķināšana balstās uz EKL noteiktajiem kritērijiem, proti, pārkāpuma smagumu un ilgumu (skat. Pamatnostādnes soda naudas aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.).

43 — Pārsūdzētā sprieduma 83. punkts.

44 — Skat. 2008. gada 14. februāra spriedumu lietā C-450/06 *Varec* (Krājums, I-581. lpp.), kurā Tiesa atgādināja, ka procesuālajiem noteikumiem parasti ir jāattiecas uz visām prāvām, kas ir uzsāktas brīdī, kad tie stājas spēkā, atšķirībā no materiālo tiesību normām, kuras parasti interpretē tā, ka tās principā neattiecas uz situācijām, kas izveidojušās pirms to stāšanās spēkā (27. punkts).

Komisijai pastrādātais EOTK līguma pārkāpums ir jāizskata saskaņā ar tām procesuālo tiesību normām, kas bija spēkā tās lēmuma [pieņemšanas] datumā, tas ir, saskaņā ar Regulā Nr. 1/2003 ietvertajām tiesību normām.

89. Turpretim tas tā nav materiālo tiesību normu gadījumā. Šīm [tiesību normām], ja vien nav tiešas Savienības likumdevēja norādes par pretējo, nav atpakaļejoša spēka [45]. Tādējādi jāpiemēro ir tās materiālās tiesības, kas bija spēkā pārkāpuma izdarīšanas brīdī. Šis noteikums nodrošina indivīdu tiesiskās drošības principa ievērošanu, kuriem pavisam vienkārši ir jāvar noskaidrot viņu individuālās brīvības robežas, lai vēlāk viņu paredzējumus nepārsteigtu likums ar atpakaļejošu spēku.

90. Šāds noteikums izriet no *nullum crimen, nulla poena sine lege* principa, kas ir ietverts hartas 49. panta 1. punktā, kā arī ECPAK 7. panta 1. punktā.

91. Hartas 49. panta 1. punktā ir precizēts:

"Nevienu nevar atzīt par vainīgu nodarījumā, kas ir darbība vai bezdarbība un ko tā izdarīšanas brīdī saskaņā ar attiecīgās valsts tiesībām vai starptautiskajām tiesībām neuzskata par noziedzīgu nodarījumu. Tāpat nevar piemērot bargāku sodu par to, kas bijis spēkā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī. Ja pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas tiesību aktos ir paredzēts vieglāks sods, piemēro šo sodu."

92. Pirmās instances tiesas pārsūdzētā sprieduma 89. punktā veiktā analīze man šķiet esam pilnīgā saskaņā ar šo principu. EOTKL 65. panta 1. punkts, kurā ir definēts pārkāpums, ir uzskatāms par materiālo tiesību normu, kuru ir piemērojusi Komisija. Strīdīgais lēmums attiecas uz tiesisku stāvokli, kāds nepārprotami radās pirms EOTK līguma spēka zaudēšanas, jo tas izveidojās laikā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim. Turklāt, ņemot vērā EOTK līguma *lex specialis* raksturu, šis līgums un tā piemērošanai pieņemtās tiesību normas bija vienīgās [tiesību normas], kas piemērojamas šāda veida situācijām, kuras radušās pirms [šā līguma] spēka zaudēšanas. Visbeidzot, kā norāda Pirmās instances tiesa, Savienības likumdevējs nekādi nav paredzējis EKL 81. panta atpakaļejošu spēku pēc EOTK līguma spēka zaudēšanas.

93. Tādējādi Komisija, pieņemot strīdīgo lēmumu, faktiski nosodīja rīcību, kas tās pastrādāšanas laikā bija uzskatāma par pārkāpumu. Kad šis pārkāpums tika pastrādāts laikā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim, tas skaidri un precīzi bija definēts EOTKL 65. panta 1. punktā. Turklāt minētais pārkāpums bija sodāms saskaņā ar skaidri definētu sankciju EOTKL 65. panta

45 — Kā izņēmumu no šā noteikuma Tiesa uzskata [gadījumu], kad materiālo tiesību normās var tikt regulētas situācijas, kas izveidojušās pirms to stāšanās spēkā, ja tajās lietoto jēdzienu, to mērķu un to struktūras pārbaude pieļauj tām piešķirt tādu iedarbību (iepriekš minētais spriedums lietā *Varec*).

5. punktā. Tādējādi uzņēmumi bija pilnībā informēti par to rīcības sekām gan saistībā ar pirmo procedūru, kas noveda pie sākotnējā lēmuma pieņemšanas, gan arī saistībā ar procedūru šajā lietā. Visbeidzot, jāatzīmē, ka tik sevišķā saistībā kā lēmuma atkārtota pieņemšana *TKS* nevarēja leģitīmi atsaukties uz EOTK līguma spēka zaudēšanu, lai izvairītos no Komisijas soda (ar nosacījumu, ka [*TKS*] ir vainojama par *Thyssen* pastrādāto pārkāpumu).

94. Pašlaik, kas attiecas uz procesuālo tiesību normām, mēs zinām, ka saistībā ar EKL 81. panta piemērošanu tiesību normas, kas pilnvaro Komisiju pieņemt lēmumu par sodīšanu un piemērot sankcijas uzņēmumiem, kas ir pārkāpuši EKL 81. pantu, kopš Regulas Nr. 1/2003 spēkā stāšanās 2004. gada 1. maijā ir attiecīgi šīs regulas 7. panta 1. punkts un 23. panta 2. punkts. Nolemjot, ka šīs tiesību normas ir procesuālo tiesību normas, Pirmās instances tiesa tādējādi ir atbalstījusi to tūlītēju piemērošanu.

95. Tieši šajā pēdējā punktā es nevaru piekrist Pirmās instances tiesas analīzei. Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkts Komisijai nepiešķir vienīgi tiesības uzlikt naudas sodu. Tas vienlaikus noteic arī [naudas soda] apmēru. Šajos apstākļos man šķiet, ka šis tiesību noteikums ir materiālo tiesību norma.

96. Es tomēr saprotu, ka šīs lietas kontekstā Komisija ir pamatojusies uz minēto tiesību normu, lai varētu īstenot sodīšanas funkciju attiecībā uz *TKS*. Kas attiecas uz naudas soda apmēru, Komisija saskaņā ar hartas 49. panta 1. punktā ietverto *lex mitior* principu to ir aprēķinājusi saskaņā ar EOTKL 65. panta 5. punktu, lai *TKS* tiktu sodīta pēc vieglākās sankcijas.

97. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka Pirmās instances tiesa nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nolemjot, ka tādā situācijā kā aplūkojamajā lietā Komisija varēja pamatoties uz Regulas Nr. 1/2003 7. panta 1. punktu un 23. panta 2. punktu, lai konstatētu un sodītu aizliegtas vienošanās, kas tika īstenotas nozarēs, uz kurām attiecas EOTK līguma piemērošanas joma.

98. Tomēr man jānorāda, ka, pretēji tam, ko pārsūdzētā sprieduma 84. punktā ir norādījusi Pirmās instances tiesa, Komisija tā bija tiesīga rīkoties nevis pēc 2002. gada 23. jūlija — datuma, kurā spēku zaudēja EOTK līgums —, bet gan sākot ar 2004. gada 1. maiju, kad spēkā stājās Regula Nr. 1/2003.

99. Tomēr šī kļūda nekādi neietekmē lietas risinājumu.

100. Ņemot vērā šo apstākļu kopumu, es ierosinu Tiesai pirmo pamatu noraidīt kā nepamatotu.

C — *Par otro pamatu, kas ir balstīts uz* res judicata *principa pārkāpumu saistībā ar* TKS *vainojamību par* Thyssen *rīcību*

1) Lietas dalībnieku argumenti

101. Savā otrajā pamatā *TKS* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa, nolemjot, ka jautājums par faktu, ka [*TKS*] ir noteikta atbildība par *Thyssen* rīcību, ir ticis noskaidrots ar *res judicata* spēku, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

102. Šis pamats ir sadalīts trīs daļās.

103. Pirmajā daļā *TKS* būtībā apgalvo, ka Pirmās instances tiesa ir veikusi kļūdainu iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/Komisija 88. punkta interpretāciju. *TKS* ieskatā šajā punktā [Pirmās instances tiesai] bija jālemj, ka [*TKS*] nav atbildīga pēc būtības par *Thyssen* rīcību un ka tajā brīdī šim jautājumam bija *res judicata* spēks. Tādējādi Komisijai nebija tiesību [*TKS*] uzlikt naudas sodu par *Thyssen* prettiesisko rīcību.

104. Komisija uzskata, ka *TKS* šādi sagroza pārsūdzēto spriedumu. Kā to nolēma Pirmās instances tiesa, Tiesa, ņemot vērā 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, jau bija atzinusi, ka Komisija bija tiesīga noteikt *TKS* atbildību par *Thyssen* rīcību. Turklāt *TKS* veiktā interpretācija būtu pretrunā Tiesā iesniegtās pretapelācijas sūdzības priekšmetam. Tādējādi paziņojums par atbildības uzņemšanos Tiesai pēc būtības jāpārbauda nebija.

105. Otrajā daļā *TKS* apgalvo, ka, no vienas puses, Pirmās instances tiesa ir nepareizi piemērojusi *res judicata* principu, to attiecinot ārpus iepriekšējā tiesvedībā noteiktā tiesvedības priekšmeta. Šīs [iepriekšējās] tiesvedības priekšmets bija ierobežots ar *TKS* tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar sākotnējā lēmuma pieņemšanu. *TKS* ieskatā *res judicata* princips nevarēja būt šķērslis prasības celšanai par jaunu lēmumu, kuras ietvaros tā varēja norādīt uz 1997. gada 23. jūlija paziņojuma spēkā neesamību. Šajā sakarā *TKS*

atgādina, ka fakti attiecībā uz šķietamo atbildības pārnešanu par *Thyssen* rīcību uz [*TKS*], ņemot vērā minētā paziņojuma atsaukšanu laikā starp sākotnējo lēmumu un strīdīgo lēmumu, ir mainījušies.

106. No otras puses, *TKS* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa, šādi rīkojoties, pārkāpj [*TKS*] tiesības uz aizstāvību, jo atņem tai iespēju izvirzīt pamatus, kurus tā vēl nekad nav izvirzījusi.

107. Komisija uzskata, ka *TKS* argumenti ir pretrunā tiem, ko [*TKS*] sniedza pirmajā instancē un saskaņā ar kuriem tā tika apgalvojusi, ka Savienības tiesa jau bija pieņēmusi galīgo lēmumu jautājumā par atbildības pārnešanu. Tādējādi šis pamats ir uzskatāms par jaunu un kā tāds tas apelācijas tiesvedības stadijā nav pieņemams.

108. Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru *res judicata* princips attiecas tikai uz tiem jautājumiem par faktiem un tiesību jautājumiem, kas faktiski vai obligāti ir tikuši izskatīti attiecīgajā tiesas nolēmumā. Komisija precizē, ka gan strīda risināšanas procedūras ietvaros par sākotnējo lēmumu, gan arī procedūras, kura ir novedusi pie pārsūdzētā sprieduma, ietvaros būtu jāizvērtē, vai [Komisija], pamatojoties uz 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, varēja noteikt atbildību *TKS* par *Thyssen* veikto pārkāpumu.

109. Tādējādi 1997. gada 23. jūlija paziņojumam bija jābūt priekšmetam šajā tiesvedībā, un iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija 59. un 62. punktā Pirmās instances tiesai bija jāņem vērā pierādījumi par vainojamību, kas nebija apšaubīti ar apelācijas sūdzību un kurus Tiesa turklāt bija apstiprinājusi pēc būtības. Tā kā Komisijai saskaņā ar EKL 233. pantu ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai izpildītu Tiesas spriedumu, tai bija pienākums ņemt vērā šos pierādījumus. Turklāt strīdīgā lēmuma pieņemšana notika tādā pašā administratīvajā procesā, kādā tika pieņemts sākotnējais lēmums. *TKS* nevajadzētu izteikt atšķirīgus apgalvojumus par vieniem un tiem pašiem faktiem.

110. Kas attiecas uz 1997. gada 23. jūlija paziņojuma atsaukšanu, Komisija apgalvo, ka [šā paziņojuma] atsaukšana vairs nebija juridiski iespējama, jo starplaikā jau bija ticis pieņemts strīdīgais lēmums.

111. Trešajā daļā *TKS* norāda uz Komisijas, pamatojoties uz 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, veikto atbildības pārnešanas prettiesiskumu. Pirmkārt, [*TKS*] uzņēmās atbildēt vienīgi par civiltiesiskām prasībām, kas vērstas pret *Thyssen*. Otrkārt, kas attiecas uz konkurences noteikumu piemērošanu, [*TKS*] nebija *Thyssen* tiesību pārņēmēja, kas saskaņā ar judikatūru nepieļauj atbildības pārnešanu. Treškārt, tāda pārnešana būtu pretrunā *jus publicum privatorum pactis mutari non potest* principam, saskaņā ar kuru sevišķa vai

privāta vienošanās nevar ietekmēt no publiskajām tiesībām izrietošās tiesiskās sekas.

112. Komisija apstrīd šos argumentus. Pirmkārt, tā atgādina, ka *TKS* 1997. gada 23. jūlija paziņojumu atsauca tikai Pirmās instances tiesā, tiesvedības par strīdīgo lēmumu gaitā. Šī atsaukšana izraisītu noilguma iestāšanos attiecībā uz *Thyssen* rīcību.

113. Otrkārt, visi lietas dalībnieki tika uzskatījuši, ka [1997. gada 23. jūlija paziņojums] attiecas nevis uz civiltiesisku pilnvarojumu, bet gan uz atbildības uzņemšanos par pārkāpumu saistībā ar naudas sodu. Tas izriet no *TKS* lietotajiem jēdzieniem un Savienības tiesas veiktajiem faktu konstatējumiem saistībā ar par strīdīgo lēmumu uzsākto procedūru.

114. Treškārt, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkts nav šķērslis tam, ka uzņēmumam, kurš pārņēmis darbību kādā nozarē tādos apstākļos kā aplūkojamajā lietā, tiek uzlikts naudas sods gadījumā, kad [šis uzņēmums] Komisijai viennozīmīgi ir paziņojis, ka tas vēlētos uzņemties atbildību par vienošanos. Šī situācija Komisijas ieskatā nav salīdzināma ar [Komisijai] adresētu paziņojumu, kurā tā tiek informēta par atbildības uzņemšanos, par ko divpusēji ir vienojušies divi uzņēmumi. Šādas atbildības pārnešanas rezultātā Komisijas izpildu kompetencei šķēršļus varētu radīt, piemēram, sabiedrības, kura uzņemas atbildību, mazāks apgrozījums vai finansiālās grūtības.

2) Mans vērtējums

115. Pirms uzsākt otrā pamata pārbaudi, ir nepieciešams atgādināt Pirmās instances tiesas argumentāciju pārsūdzētajā spriedumā, kā arī tiesvedības gaitā.

a) Pārsūdzētais spriedums

116. Pārsūdzētajā spriedumā Pirmās instances tiesa nolēma, ka galīgo lēmumu jautājumos par 1997. gada 23. jūlija paziņojuma spēkā esamību un par *TKS* vainojamību par *Thyssen* rīcību Savienības tiesa jau ir pieņēmusi un ka līdz ar to tiem ir *res judicata* spēks.

117. Šajā nolūkā Pirmās instances tiesa pārbaudīja tiesvedības, kas tika uzsākta par sākotnējo lēmumu, rezultātā taisīto spriedumu piemērojamību.

118. Vispirms Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 114. punktā pārbaudīja iepriekš minētā Pirmās instances tiesas 2001. gada 13. decembra sprieduma apvienotajās lietās *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija piemērojamību. Tā vadījās no premisas, ka "*1997. gada 23. jūlija paziņojuma*, ar kuru *TKS* apstiprināja, ka uzņemas atbildību par *Thyssen* izdarītajām darbībām, *spēkā esamības konstatējums bija kā priekšnoteikums*[46], lai Pirmās instances tiesa izskatītu jautājumu par *TKS* tiesību uz aizstāvību pārkāpumu un apstiprinātu šāda pārkāpuma esamību".

119. Šis "konstatējums" figurē iepriekš minētā Pirmās instances tiesas sprieduma apvienotajās lietās *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija 62. punktā. Šajā punktā ir minēts:

"*[...] nav šaubu, ka, ņemot vērā [1997. gada 23. jūlija paziņojumu], Komisijai izņēmuma kārtā bija tiesības uzlikt TKS atbildību par rīcību, kurā tika vainota Thyssen* [47] [...]. Var uzskatīt, ka šāds paziņojums, īpaši ekonomiskos apsvērumos, kas raksturīgi uzņēmumu apvienošanās procesiem, nozīmē, ka par šādu pārkāpumu būtu jāatbild juridiskai personai, kura pārņēma citas juridiskās personas darbības pēc tam, kad tika izdarīts ar šīm darbībām saistīts pārkāpums, kaut arī principā par to būtu jāatbild tai fiziskai vai juridiskai personai, kas ir vadījusi attiecīgo uzņēmumu pārkāpuma izdarīšanas brīdī."

120. Tālāk, pārsūdzētā sprieduma 116.–138. punktā Pirmās instances tiesa pārbaudīja iepriekš minēto 2005. gada 14. jūlija Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/Komisija.

121. Šajā sakarā [Pirmās instances tiesa] īpašu uzmanību pievērsa minētā sprieduma 88. punktam. Šajā punktā ir ietverta argumentācija par Komisijas pamatu saistībā ar viņas iesniegto pretapelācijas sūdzību. Ar šo pamatu [Komisija] apšaubīja Pirmās instances tiesas secinājumu, ka tā nebija ievērojusi *TKS* tiesības uz aizstāvību. Jo īpaši [Pirmās instances tiesa] uzsvēra, ka [Komisija] nebija ņēmusi vērā ārkārtējos apstākļus, kas viņai atbildību par *Thyssen* pārkāpumu ļāva tieši attiecināt uz *TKS*.

122. Iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/Komisija 88. punktā ir minēts:

"Attiecībā uz iespējamajiem ārkārtējiem apstākļiem, uz kuriem atsaucās Komisija, [lai tā varētu piedēvēt *TKS* atbildību par *Thyssen* darbībām], pietiek vispirms atgādināt, ka *TKS* nav *Thyssen* ekonomiskā pārmantotāja [tiesību pārņēmēja], jo tā līdz [sākotnējā] lēmuma pieņemšanas datumam turpināja pastāvēt kā

46 — Mans izcēlums.

47 — Mans izcēlums.

atsevišķa juridiska persona. Turklāt tāda darbības vienotība, kas varēja raksturot *Thyssen* un *TKS* rīcību pēc 1995. gada 1. janvāra, nav pietiekama, lai pamatotu *Thyssen* darbības attiecināšanu uz *TKS* pirms šī datuma […], saskaņā ar kuru juridisku personu var sodīt tikai par nodarījumiem, kas tai tiek konkrēti pārmesti. Visbeidzot, kas attiecas uz paziņojumiem, ko *TKS* administratīvajā procesā esot izteikusi par *Thyssen* darbībām, […] jau tika norādīts, ka tas neļauj piedēvēt *TKS* atbildību par *Thyssen* darbībām pirms šī datuma."

123. Tādējādi Tiesa noraidīja pamatu, ar ko Komisija bija pamatojusi savu pretapelācijas sūdzību.

124. Pārsūdzētajā spriedumā Pirmās instances tiesa norādīja, ka šā punkta mērķis bija vienīgi atbildēt uz Komisijas argumentu par ārkārtēju apstākļu esamību un tas nav pamats secināt, ka, Tiesas ieskatā, *TKS* nevarēja vainot par *Thyssen* rīcību.

125. Līdz ar to pārsūdzētā sprieduma 139. punktā Pirmās instances tiesa secināja, ka "Kopienu tiesa uzskatīja, ka Komisijai, ņemot vērā 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, izņēmuma kārtā bija tiesības uzlikt *TKS* atbildību par rīcību, kurā tika vainota *Thyssen*", un šā sprieduma 144. punktā tā secināja, ka "*Kopienu tiesa jau izskatīja un pieņēma galīgo lēmumu* attiecībā uz šajā prasībā apskatāmo tiesību jautājumu par 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, kas ir juridiskais pamats [*TKS*] atbildībai par *Thyssen* darbībām, un prasītājai vēlāk uzliktā soda spēkā esamību un ka *līdz ar to tam ir* res judicata *spēks*[48]". Minētā sprieduma 145. punktā Pirmās instances tiesa tādējādi secina, ka "princips par *res judicata* spēku liedz šo tiesību jautājumu nodot atpakaļ izskatīšanai [no jauna izskatīt] Pirmās instances tiesā" un līdz ar to noraida pamatu par atbildības pārnešanas prettiesiskumu kā nepieņemamu.

b) Mana analīze

126. Es, tāpat kā *TKS*, uzskatu, ka Pirmās instances tiesa šā jautājuma analīzē ir pieļāvusi vairākas kļūdas tiesību piemērošanā.

127. Pirmkārt, es uzskatu, ka Pirmās instances tiesa ir veikusi kļūdainu iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/Komisija 88. punkta interpretāciju.

128. Minētajā punktā Tiesa, manuprāt, ir ļoti skaidri noraidījusi secinājumu par šķietamu ārkārtēju apstākļu esamību, ko Pirmās

48 — Mans izcēlums.

instances tiesa izdarīja no iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija 62. punkta. Lai par to pārliecinātos, pietiek vienkārši izlasīt iepriekš minētā sprieduma lietā *ThyssenKrup*/Komisija 88. punktu. Tādējādi Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 139. punktā nevarēja pamatoti uzskatīt, ka "Kopienu tiesa" bija atzinusi tādu vainojamību. Šī, pēc manām domām, ir pirmā kļūda tiesību piemērošanā.

129. Otrkārt, es uzskatu, ka Pirmās instances tiesa ir nepareizi piemērojusi *res judicata* principu tiktāl, ciktāl jautājumi par 1997. gada 23. jūlija paziņojuma spēkā esamību un par atbildības pārnešanas tiesiskumu pirmajā instancē nav tikuši apspriesti starp lietas dalībniekiem, ievērojot sacīkstes principu.

130. Tiesa ir atzinusi *res judicata* principa ievērošanas svarīgumu gan Savienības tiesību sistēmā, gan valstu tiesību sistēmās [49]. Šis princips ir tiesiskās drošības principa izpausme [50]. Tas nodrošina gan tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, gan arī labu tiesvedības organizēšanu. Tiesu nolēmumi, kurus vairs nevar pārsūdzēt, personu savstarpējās attiecībās iegūst neaizskaramības raksturu un kļūst par juridisku faktu. Šie fakti ir jāievēro.

131. Ir vispārēji atzīts, ka *res judicata* princips ir piemērojams vienīgi attiecībā uz to, kas ir bijis tiesvedības priekšmets. Ir nepieciešams, lai prasījums un prasības pamats ir tas pats un lai prasība ir starp tām pašām pusēm. Tādējādi *res judicata* princips nepieļauj situāciju, ka lietas dalībnieki vēršas tiesā ar identisku prasību tādai, kuras pamatotība vai nepamatotība jau ir tikusi noskaidrota, un tādējādi ļauj izvairīties no bezgalīgas jau izlemtu situāciju pārskatīšanas.

132. Tiesa ir atzinusi, ka *res judicata* princips attiecas ne vien uz atceļošu tiesas nolēmumu rezolutīvo daļu, bet arī uz motīviem, kas veido rezolutīvās daļas nepieciešamo pamatojumu un kuri tāpēc nav no tās atdalāmi. Tādējādi tā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru norāda, ka "*res judicata* attiecas tikai uz faktu un tiesību jautājumiem, kas faktiski vai obligāti tikuši izskatīti attiecīgajā tiesas nolēmumā" [51]. Savukārt, ja vien es nekļūdos, Tiesa nav lēmusi par [*res judicata* principa] piemērošanu

49 — Skat. 2010. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-526/08 Komisija/Luksemburga (Krājums, I-6165. lpp., 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

50 — 1999. gada 1. jūnija spriedums lietā C-126/97 *Eco Swiss* (*Recueil*, I-3055. lpp., 46. punkts). Skat. arī ECT 1999. gada 28. oktobra spriedumu lietā *Brumărescu* pret Rumāniju (*Recueil des arrêts et décisions 1999-VII*), kurā šī tiesa bez aplinkiem apstiprina, ka tiesiskā drošība pieprasa, lai "tiesvedības jautājumi, par kuriem tiesas ir pieņēmušas galīgo lēmumu, netiktu vēlreiz pārskatīti" (61. punkts).

51 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Luksemburga (27. punkts un tajā minētā judikatūra).

[gadījumos], kad nav tikušas ievērotas taisnīga procesa garantijas.

133. Taču tāds ir aplūkojamajās lietas priekšmets. Pārsūdzētajā spriedumā Pirmās instances tiesa *res judicata* principu ir attiecinājusi uz argumentu, kas [šajā tiesā] nekādi nav apspriests un kuru turklāt savstarpēji nav apsprieduši lietas dalībnieki. Es uzskatu, ka tāda *res judicata* principa interpretācija, ņemot vērā, ka tā pārkāpj būtiskas taisnīga procesa nodrošināšanas procesuālās garantijas, jo īpaši sacīkstes principu, ir kļūda tiesību piemērošanā.

134. Vai pamatoti var atzīt, ka *res judicata* princips ir attiecināms uz argumentu pēc būtības par procesuālajām tiesībām, lai gan lietas dalībnieki par to nemaz nav debatējuši?

135. Sacīkstes princips ir Kopienu tiesību pamatprincips [52], kas attiecas uz tiesību uz aizstāvību ievērošanu un tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu un kas ir nostiprināts, no vienas puses, hartas 47. pantā un, no otras puses, ECPAK 6. pantā.

136. Šā principa nozīmīgumu un aprises Tiesa vēlreiz apstiprināja 2009. gada 2. decembra spriedumā lietā Komisija/Īrija u.c. [53]. Sacīkstes princips ir piemērojams ikvienā tiesvedībā, kuras rezultātā Kopienu iestāde var pieņemt lēmumu, kas var būtiski ietekmēt personas intereses. Tādējādi tas ir piemērojams Savienības tiesās. Turklāt šo principu bauda visi lietas dalībnieki — kā privātpersonas, tā arī dalībvalstis un institūcijas.

137. Saskaņā ar Tiesu sacīkstes princips ikvienam procesa dalībniekam piešķir tiesības iepazīties ar apstākļiem, uz kuru pamata tiesa pieņems savu lēmumu, un apspriest [šos apstākļus]. Tas nodrošina labāku tiesas informētību. Prasība nodot apspriešanai lietas dalībniekiem visus apstākļus, kas var ietekmēt strīda risinājumu, tādējādi ļauj tiesai lemt objektīvi un pilnībā pārzinot gan faktiskos, gan tiesiskos apstākļus. Tas arī ļauj pamatot ieinteresēto personu paļaušanos uz pienācīgu tiesvedības norisi. Šāda paļaušanās nozīmē, ka lietas dalībniekiem ir jānodrošina iespēja izteikties par visiem apstākļiem, uz kuriem tiesa ir balstījusi savu lēmumu.

52 — 2008. gada 10. jūlija spriedums lietā C-413/06 *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America/Impala* (Krājums, I-4951. lpp., 61. punkts).

53 — Spriedums lietā C-89/08 P (Krājums, I-11245. lpp., 50.–59. punkts). Šā principa satura izklāstu skat. manu secinājumu šajā lietā 87.–107. punktā.

138. Šī judikatūra ir saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas veikto tiesību uz lietas izskatīšanu sacīkstes procesā interpretāciju. Šis princips ir daļa no ECPAK 6. pantā paredzētajām tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, un tiktāl, ciktāl šī konvencija paredz nodrošināt konkrētas un patiesas tiesības, tā jo īpaši uzliek pienākumu ikvienai tiesai veikt patiesu lietas dalībnieku [sniegto] pamatu, argumentu un pierādījumu pārbaudi.

139. Sacīkstes princips ne tikai piešķir katram lietas dalībniekam tiesības iepazīties ar tiesā iesniegtajiem pierādījumiem un apsvērumiem un tos apspriest. Tas, kā Tiesa to tieši atzina iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Īrija u.c., ietver arī "lietas dalībnieku tiesības iepazīties ar tādiem tiesību pamatiem, kurus tiesa ir izvirzījusi pēc savas ierosmes un ar kuriem tā vēlas pamatot savu lēmumu, un tos apspriest". Tiesas ieskatā, lai izpildītu prasības saistībā ar tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, ir svarīgi, lai lietas dalībnieki būtu iepazinušies un varētu diskutēt par tiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, kas noteiks tiesvedības iznākumu. Tādējādi, izņemot īpašus gadījumus, it īpaši tos, kas paredzēti Savienības tiesu reglamentos, tiesa nevar balstīt savu lēmumu uz tiesību pamata, ko tā izvirzījusi pēc savas ierosmes, pat ja tas ir absolūts pamats, iepriekš neuzaicinot lietas dalībniekus iesniegt savus apsvērumus par minēto pamatu.

140. Tiesa šo pienākumu izsecināja no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras, saskaņā ar kuru arī tiesai pašai ir jāievēro sacīkstes princips, it īpaši gadījumā, kad tā izskata lietu, balstoties uz pamatu,, kuru tā ir izvirzījusi pēc savas ierosmes [54].

141. Attiecībā uz šo lietu no iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija 62. punkta skaidri izriet, ka Komisijas veiktās atbildības pārnešanas tiesiskumu Pirmās instances tiesa ir vērtējusi pēc savas ierosmes [55]. Kā to norāda Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 114. punkta pēdējā ievilkumā, 1997. gada 23. jūlija paziņojuma spēkā esamības konstatējums bija kā priekšnoteikums, lai apstiprinātu tiesību uz aizstāvību pārkāpuma esamību.

142. Tomēr šo tiesību jautājumu lietas dalībnieki savstarpēji nemaz nav apsprieduši. No vienas puses, tas nebija jautājums, ko lietas dalībnieki nodevuši izšķiršanai tiesā. Tādējādi lietas dalībnieki to neapsprieda. No otras puses, Pirmās instances tiesa nelūdza lietas dalībniekus iesniegt savus apsvērumus, kad

54 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Īrija u.c. (54. punkts).

55 — Minētajā punktā Pirmās instances tiesa norādīja, ka "[...] nav šaubu, ka, ņemot vērā 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, Komisijai izņēmuma kārtā bija tiesības uzlikt *TKS* atbildību par rīcību, kurā tika vainota *Thyssen* un ka var uzskatīt, ka šāds paziņojums, īpaši ekonomiskos apsvērumos, kas raksturīgi uzņēmumu apvienošanās procesiem, nozīmē [tādu atbildības pārnešanu]".

tā minēto tiesību jautājumu vērtēja pēc savas ierosmes.

143. Taču atbildības pārnešanas tiesiskums bija izšķirošs jautājums lietas risinājumam. Turklāt [lietas risinājums] nebija viennozīmīgs. Iepriekš minētajā Pirmās instances tiesas spriedumā apvienotajās lietās *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija lietotie jēdzieni un Tiesas sniegtie apsvērumi saistībā ar apelācijas sūdzību parāda, ka šīs atbildības pārnešanas tiesiskums bija un joprojām ir neskaidrs.

144. Vispirms, šā sprieduma 62. punktā Pirmās instances tiesa nesniedza pārliecinošus paskaidrojumus par iemesliem, kāpēc aplūkojamā lietā būtu jānovirzās no vispārējā principa par sodu individuālu attiecināmību. Lai gan [Pirmās instances tiesa] ir izdarījusi atsauci uz šķietamu "tīri ekonomisku vienošanos par darbību saskaņošanu starp uzņēmumiem", lai izņēmuma kārtā pamatotu tādu atbildības pārnešanu, šis pamatojums man šķiet pārāk vispārīgs, lai atkāptos no Tiesas pastāvīgās judikatūras attiecībā uz vainojamību par darbībām.

145. Tālāk, Tiesa pavisam noteikti neatzina secinājumu, ko Pirmās instances tiesa izdarīja tajā pašā 62. punktā attiecībā uz šķietamu ārkārtas apstākļu esamību. Tomēr, vai *res judicata* [princips], ņemot vērā, ka tas ir tiesību pamatprincips, nenoteic, ka tā esamību ir jāspēj noteikt uzreiz un pavisam skaidri? Īstenībā Tiesa nekad nav lēmusi par tāda paziņojuma spēkā esamību.

146. Līdz ar to, tā kā [jautājums netika izskatīts] sacīkstes procesā, kā arī nebija pārliecinošu paskaidrojumu no Pirmās instances tiesas puses un tāpat ņemot arī vērā Tiesas noraidošo attieksmi, es uzskatu, ka Pirmās instances tiesa nevarēja pamatoti uzskatīt, ka Savienības tiesa jau ir pieņēmusi galīgo lēmumu par 1997. gada 23. jūlija paziņojuma spēkā esamību un no tā izrietošo atbildības pārnešanu.

147. Treškārt, es uzskatu, ka Pirmās instances tiesa, iebilstot pret *TKS* sūdzības pieņemšanu, izjauc lietas dalībnieku vienlīdzību, nostādot prasītāju nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar Komisiju.

148. Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru katram lietas dalībniekam ir tiesības aizstāvēt savas tiesības tādā procesā, kas kādam no tiem nerada nelabvēlīgāku situāciju [56]. Tajā skaitā ir tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu.

56 — Skat. ECT 2003. gada 15. jūlija spriedumu lietā *Ernst* un citi pret Beļģiju (60. punkts).

149. Tomēr risinājums, ko Pirmās instances tiesa piedāvā pārsūdzētajā spriedumā, noved pie tā, ka *TKS* vairs nevar [prasīt] pārskatīt 1997. gada 23. jūlija paziņojuma un no tā izrietošās atbildības pārnešanas tiesiskumu, kaut gan [*TKS*] attiecībā uz šo punktu nekad nav tikusi uzklausīta. Tā kā par sākotnējo lēmumu uzsāktās tiesvedības ietvaros [*TKS*] bija liegta iespēja sniegt savus apsvērumus, tai ir atņemta iespēja pašlaik iebilst pret sūdzības nepieņemšanu, kas pamatota ar *res judicata* spēku. Turpretim, kas attiecas uz Komisiju, Pirmās instances tiesa bez jebkādām debatēm vispirms atzina, ka [Komisijai] bija izņēmuma tiesības balstīties uz šo paziņojumu, un pēc tam iebilda pret *res judicata* principa apstrīdēšanu no *TKS* puses. Pēc manām domām, tāds novērtējums var radīt iespaidu, ka pastāv nevienlīdzība par labu Komisijai.

150. Ņemot vērā šo apsvērumu kopumu, es uzskatu, ka Pirmās instances tiesa, uzskatot, ka Savienības tiesa jau bija pieņēmusi galīgo lēmumu par atbildības pārnešanas tiesiskumu, ir veikusi kļūdainu iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/Komisija interpretāciju un turklāt ir pārkāpusi *res judicata* principu. Šādi rīkojoties, Pirmās instances tiesa ir arī liegusi *TKS* tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu.

151. Tādējādi es ierosinu Tiesai atzīt, ka otrais *TKS* norādītais pamats ir pamatots, un atcelt pārsūdzēto spriedumu.

D — *Par pārsūdzētā sprieduma atcelšanas sekām*

152. Tiesas Statūtu 61. pantā ir paredzēts, ka gadījumā, ja tiek atcelts pārsūdzēts spriedums, Tiesa var nodot lietu atpakaļ Pirmās instances tiesai vai pati taisīt spriedumu attiecīgajā strīdā, ja to ļauj tiesvedības stadija.

153. Tiesvedība šajā lietā ir par procedūru, kuru uzsāka Komisija sakarā ar pārkāpumu, kuru izdarīja *Thyssen* laika periodā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim, izmeklēšanu. Strīdīgā lēmuma vienīgais mērķis ir, pamatojoties uz 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, noteikt *TKS* atbildību par *Thyssen* pret konkurenci vērsto rīcību un līdz ar to uzlikt tai naudas sodu.

154. Vispirms ir jānoskaidro, vai Komisija varēja tiesiski vainot *TKS* par *Thyssen* rīcību, pamatojoties uz 1997. gada 23. jūlija paziņojumu.

155. Ja, kā es uzskatu, Komisijai nebija tiesību šādi rīkoties, ir jānoskaidro, vai tā, ņemot vērā noteikumus par noilgumu, varēja tiesiski sodīt *Thyssen* par rīcību, ko šī pēdējā veica laikā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim.

156. Šie divi jautājumi Tiesā ir tikuši izskatīti sacīkstes procesā. Līdz ar to uzskatu, ka tiesvedībai abos šajos punktos ir *res judicata* spēks.

157. Tādējādi ierosinu Tiesai pārbaudīt ceturto un septīto atcelšanas pamatu, uz kuriem *TKS* ir norādījusi Pirmās instances tiesā.

1) Par *TKS* vainojamību par *Thyssen* izdarītajiem pārkāpumiem

a) Lietas dalībnieku argumenti [57]

158. Savā ceturtajā atcelšanas pamatā *TKS* apstrīd vainojamības par *Thyssen* izdarītajiem pārkāpumiem tiesiskumu. *TKS* apgalvo, ka 1997. gada 23. jūlija paziņojums nebija pamats Komisijai [šādi rīkoties]. *TKS* pamatojas, no vienas puses, uz Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru juridiskas pēctecības gadījumā tiesību pārņēmējs nevar būt atbildīgs par sava priekšgājēja rīcību gadījumā, ja šis pēdējais vēl pastāv. No otras puses, *TKS* atgādina apsvērumus, ko Tiesa formulēja iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/ Komisija 88. punktā, saskaņā ar kuriem starp abiem uzņēmumiem nebija nekādas saimnieciskas turpinātības un nedz starp šiem pēdējiem pastāvošā rīcības apvienība, nedz arī *TKS* izdarītie paziņojumi administratīvā procesa laikā neļāva pamatot šo vainojamību. Visbeidzot, *TKS* atsaucas uz *jus publicum privatorum pactis mutari non potest* principu, lai pamatotu, ka atsevišķa vienošanās, kā 1997. gada 23. jūlija paziņojums, nevar izmainīt tiesiskās sekas, kas rodas, piemērojot publisko tiesību noteikumus, *a fortiori*, krimināltiesības.

159. Komisija apšauba tādu argumentāciju. Saskaņā ar par sākotnējo lēmumu uzsāktās tiesvedības gaitā sniegtajiem apsvērumiem Komisija no jauna tiesas sēdē norādīja, ka šajā lietā ir runa par saimnieciskās pēctecības gadījumu. Turklāt tā uzskatīja, ka nav nekādu juridisku šķēršļu, lai tā neņemtu vērā tādu *TKS* brīvi un apzināti veiktu paziņojumu, lai noteiktu atbildību *TKS* par *Thyssen* pret konkurenci vērsto rīcību.

b) Mans vērtējums

160. Es nevaru piekrist Komisijas argumentācijai.

57 — Izsmeļošāku lietas dalībnieku argumentu izklāstu skat. pārsūdzētā sprieduma 105.–109. punktā.

161. Padarot *TKS* atbildīgu par *Thyssen* veikto pārkāpumu, Komisija pārkāpj personiskās atbildības principu un tā līdzprincipu, proti, sodu individuālās attiecināmības principu, uz kura ir balstīta vainojamība par aizliegtām vienošanām [58].

162. Šie principi ir represīvo tiesību pamatgarantijas. Saskaņā ar personiskās atbildības principu ikviens ir atbildīgs tikai un vienīgi par savu rīcību. Saskaņā ar sodu individuālās attiecināmības principu sodu var piemērot tikai un vienīgi vainīgajai personai. Tādējādi šie principi nepieļauj atbildības noteikšanu juridiskai personai, kura nav bijusi nedz pārkāpuma izdarītājs, nedz arī līdzizdarītājs, un tādējādi noteic publiskās varas pilnvaru noteikt sodus īstenošanas robežas. Tāpat tie arī noteic robežas privātpersonu rīcībai, kuras nevar sevi nepatiesi atzīt par vainīgām pārkāpumos, kurus tās nav izdarījušas.

163. Tiesa, kā es to jau iepriekš norādīju, ir atzinusi personiskās atbildības principa piemērojamību attiecībā uz konkurences noteikumiem iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*. Šajā lietā Tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā attiecīgā pārkāpuma būtību, kā arī tam piemērojamās sankcijas būtību un bardzību, atbildībai par konkurences noteikumu pārkāpuma izdarīšanu ir personisks raksturs [59]. Jau iepriekš minētajā spriedumā *Hüls*/Komisija Tiesa piemēroja nevainīguma prezumpcijas principu [60]. Tomēr es neredzu, kā šā principa ievērošanu varētu pielāgot tādas personas sodīšanai, kura sevi nepatiesi atzīst par vainīgu.

164. Tādējādi, kad kāda ekonomiska vienība [uzņēmums] pārkāpj konkurences noteikumus, par pārkāpumu pie atbildības ir saucamas tās fiziskās vai juridiskās personas, kas attiecīgo uzņēmumu vadīja pārkāpuma izdarīšanas laikā, pat ja brīdī, kad tiek pieņemts lēmums, ar kuru tiek konstatēts minētais pārkāpums, par uzņēmuma vadību ir atbildīga cita persona [61]. Kamēr vien juridiskā persona, kas vadīja uzņēmumu pārkāpuma izdarīšanas brīdī, pastāv, tā joprojām ir saucama pie atbildības par uzņēmuma prettiesisko rīcību pat tad, ja uzņēmuma materiālos resursus un personālu, kas sekmēja pārkāpuma izdarīšanu, pēc pārkāpuma laika posma beigām ir pārņēmusi trešā persona [62].

58 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija (56. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

59 — 78. punkts.

60 — 150. punkts.

61 — Skat. 2000. gada 16. novembra spriedumus lietās C-248/98 P *KNP BT*/Komisija (*Recueil*, I-9641. lpp., 71. punkts), C-279/98 P *Cascades*/Komisija (*Recueil*, I-9693. lpp., 78. punkts), C-286/98 P *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija (*Recueil*, I-9925. lpp., 37. punkts), C-297/98 P *SCA Holding*/Komisija (*Recueil*, I-10101. lpp., 25. punkts), kā arī 2007. gada 11. decembra spriedumu lietā C-280/06 *ETI* u.c. (Krājums, I-10893. lpp., 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

62 — Īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *SCA Holding*/Komisija (25. punkts).

165. Tomēr tādā jomā kā konkurence izmeklēšanas iestādēm ir jāsaskaras ar komplicētām darbībām, kurās ar izveicīgas rīcības palīdzību var tikt noslēpta vai izmainīta faktu autora identitāte (piemēram, pēc pārstrukturēšanas, cesijām vai citām juridiskām vai organizatoriskām izmaiņām [63]). Lai izvairītos no tā, ka uzņēmumi izvairās no Komisijas uzliktajām sankcijām, un lai nodrošinātu konkurences normu efektīvu īstenošanu, Tiesa stingrā nozīmē pieļauj, ka par darbību, kas ir vērsta pret konkurenci un kuru ir izdarījusi viena sabiedrība, tiek sodīta cita sabiedrība divos gadījumos, proti, pirmkārt, ja attiecīgie uzņēmumi pieder koncernam (kas šajā lietā tā nav) un, otrkārt, jauns uzņēmums turpina faktu autora darbību tādā veidā, ka starp pirmo un otro pastāv "saimnieciska pēctecība" [64].

166. Taču uz "saimniecisko pēctecību" balstītais kritērijs var tikt izmantots tikai tajā gadījumā, ja juridiskā persona, kas ir atbildīga par uzņēmuma darbību, ir beigusi pastāvēt juridiski vai ekonomiski pēc pārkāpuma izdarīšanas [65]. Tieši šis fakts rada problēmas.

167. Lai gan darbības, kuru rezultātā *Thyssen* varēja veicināt pārkāpumu, ir tikušas cedētas *TKS* no 1995. gada 1. janvāra, tomēr *Thyssen* juridiski turpināja pastāvēt un veikt savas ekonomiskās darbības citās nozarēs, ārpus jebkādām strukturālām saiknēm ar *TKS*. Kā to norāda Komisija strīdīgā lēmuma motīvu daļas 10. punktā, *Thyssen* pastāvēja vēl šā lēmuma pieņemšanas dienā, 2006. gada 20. decembrī. Kā to norāda Tiesa iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *ThyssenKrupp*/Komisija 88. punktā, šajā gadījumā nevar būt runa par saimniecisko pēctecību šo divu uzņēmumu starpā. Līdz ar to *Thyssen* bija jābūt atbildīgai par jebkuru rīcību, kuru tā veica pirms savas darbības nozares nodošanas *TKS* pārziņā 1995. gada 1. janvārī. Šajā sakarā jāmin, ka tieši tāds bija Komisijas sākotnējais nodoms, jo 1997. gada 24. aprīlī tā atsevišķi nosūtīja paziņojumu par iebildumiem *TKS* un *Thyssen*. Abi šie uzņēmumi uz to, starp citu, atbildēja atsevišķi.

63 — Šādā situācijā Tiesa uzskata, ka risinājumu varētu rast ar mērķi apkarot pret konkurenci vērstas darbības un novērst to atkārtošanos, izmantojot preventīvas sankcijas (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *ETI* u.c., 41. punkts, kā arī tajā minēto judikatūru).

64 — Skat. 1975. gada 16. decembra spriedumu apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie* u.c./Komisija (*Recueil*, 1663. lpp., 84. punkts), 1984. gada 28. marta spriedumu apvienotajās lietās 29/83 un 30/83 *Compagnie royale asturienne des mines* un *Rheinzink*/Komisija (*Recueil*, 1679. lpp., 9. punkts) un iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni* (145. punkts).

65 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *ETI* u.c. (40. punkts). Skat. arī iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, kurā Tiesa noraidīja argumentu, ka sabiedrība, kas apsūdzēta sodāmā rīcībā, būtu atbrīvojama no jebkādas atbildības, uzzinot, ka tā ir cedējusi citai [sabiedrībai] darbību, saistībā ar kuru tā tika uzskatīta par vainojamu tai piedēvētajā pārkāpumā (145. punkts). Šī lieta attiecās uz diviem pastāvošiem un aktīviem uzņēmumiem, no kuriem viens bija otram cedējis daļu no savām darbībām un starp kuriem nebija strukturālas saistības.

168. Šajos apstākļos Komisija tās strīdīgā lēmuma 2. panta 2. punktā nevarēja atkāpties no personiskās atbildības principa, nosakot *TKS* atbildību par prettiesisko rīcību, ko *Thyssen* veica laika periodā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim.

169. Tādējādi strīdīgajā lēmumā netika ievērots personiskās atbildības princips un tika ignorēts izšķirošs no Tiesas pastāvīgās judikatūras izrietošs apstāklis — saimnieciskās pēctecības neesamība starp *TKS* un *Thyssen*.

170. Turklāt Komisija nevarēja pamatoti atsaukties uz 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, lai atkāptos no konkurences noteikumu piemērošanas.

171. Šādi rīkojoties, Komisija neievēroja šo noteikumu raksturu un atkāpās no lomas, kas tai ir noteikta saskaņā ar [šiem noteikumiem]. Minētie noteikumi ir absolūti. No vienas puses, [šie noteikumi] ļauj nodrošināt netraucētas un patiesas konkurences izveidošanu kopējā tirgū, aizliedzot pret konkurenci vērstas vienošanās un līdz ar to veicinot Savienības uzdevumu izpildi. No otras puses, tie ļauj rūpēties par patērētāja labklājību, aizsargājot to no uzņēmumu noteikta veida rīcības. Šajā sakarā ir runa par imperatīviem tiesību noteikumiem, kas ir saistoši ikvienam un kurus lietas dalībnieki nevar apiet ar īpašu vienošanos starpniecību.

172. Tomēr šajā sakarā jāatceras, ka Komisijai, pirmkārt, ir pienākums nodrošināt EKL 81. pantā ietverto principu piemērošanu [66]. Tādējādi tā nevar pieņemt tādu vienpusēju paziņojumu kā 1997. gada 23. jūlija paziņojums, kas noved pie atkāpšanās no noteikumiem un principiem attiecībā uz vainojamību par rīcību, kas vērsta pret konkurenci. Tāpat tā nevar pieļaut paziņojumu, ar kuru viens uzņēmums sevi nepatiesi atzīst par vainīgu pārkāpumā, ko tas nav izdarījis.

173. Līdz ar to, ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka, pieņemot strīdīgo lēmumu, ir pārkāpts personiskās atbildības princips attiecībā uz vainojamību par *Thyssen* pārkāpumiem laika periodā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim.

174. Tādējādi, manuprāt, strīdīgā lēmuma 2. panta 2. punkts ir jāatceļ tiktāl, ciktāl ar to *TKS* ir noteikta atbildība par minēto pārkāpumu.

175. *Thyssen* piedēvētais pārkāpums tika konstatēts un *Thyssen* par to tika uzklausīta,

66 — Skat. LESD 105. panta 1. punktu.

kad 1997. gada 24. aprīlī Komisija nosūtīja *Thyssen* atsevišķu paziņojumu par iebildumiem, uz kuru *Thyssen* atbildēja atsevišķi. Kā tas izriet no strīdīgā lēmuma motīvu daļas 13. punkta, *Thyssen* uz paziņojumu par iebildumiem atbildēja savā vārdā.

noteikt sankciju tikai tādā apmērā, kādā to varēja noteikt tās tiesību priekšgājējam, proti, *Thyssen*.

178. Komisija šo pamatu noraida [67].

176. Tāpēc tagad ir jānoskaidro, vai Komisija joprojām var sodīt *Thyssen* ar naudas sodu par rīcību, kas vērsta pret konkurenci un kuru tā veica strīdīgā lēmuma 1. pantā noteiktajā laika periodā, proti, no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim.

179. Ņemot vērā lietas faktiskos apstākļus, šā pamata pārbaude ir atkarīga no noilgumu regulējošo noteikumu interpretācijas un it īpaši no Lēmuma Nr. 715/78 2. un 3. pantā un Regulas Nr. 1/2003 25. pantā ietverto noteikumu par noilguma apturēšanu interpretācijas. Skaidrības labad un ņemot vērā faktu, ka minēto noteikumu formulējums ir būtībā identisks, es aplūkošu vienīgi Regulas Nr. 1/2003 noteikumus.

2) Par Komisijas tiesību sodīt *Thyssen* veikto pārkāpumu noilgumu

180. Rodas divi jautājumi.

177. Savā septītajā atcelšanas pamatā *TKS* apgalvo, ka *Thyssen* veiktajam pārkāpumam 1999. gadā vai, vēlākais, 2003. gadā ir iestājies noilgums. *TKS* jo īpaši uzskata, ka noilgums nekad nav ticis nedz pārtraukts, nedz arī apturēts. *Thyssen* nav bijis lietas dalībnieks tiesvedībā, [kas tika uzsākta] par sākotnējo lēmumu. Turklāt [*TKS*] uzsver, ka, tā kā tai ir pārmests *Thyssen* izdarīts pārkāpums, tai var

181. Pirmais [jautājums] attiecas uz [noilguma] apturēšanas iespaidu. Jautājums ir par to, vai gadījumā, kad Savienības tiesā ir celta prasība, noilguma apturēšanai ir relatīva iedarbība, tas ir, ka tā attiecas vienīgi uz prasītāju uzņēmumu, vai *erga omnes* iedarbība, kādā gadījumā noilguma apturēšana uz tiesvedības laiku attiecas uz visiem uzņēmumiem, kuri ir piedalījušies pārkāpumā, neatkarīgi no

67 — Izsmeļošāku lietas dalībnieku argumentu izklāstu skat. pārsūdzētā sprieduma 193.–198. punktā.

tā, vai tie ir vai nav cēluši prasību. Atšķirībā no tā, kas ir paredzēts attiecībā uz noilguma pārtraukšanu, Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punktā par šo jautājumu nekas nav minēts.

182. Šis jautājums ir identisks jautājumam, kas bija jānoskaidro saistībā ar iesniegto apelācijas sūdzību par iepriekš minēto Pirmās instances tiesas spriedumu lietā *ArcelorMittal Luxembourg* u.c./Komisija. Šajā spriedumā [Pirmās instances tiesa] uzskatīja, ka Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punktā paredzētā noilguma apturēšana attiecas vienīgi uz prasītāju uzņēmumu [68]. Tiesai par šo jautājumu ir jālemj pirmoreiz.

183. Otrais jautājums attiecas uz atceļoša sprieduma iedarbību. Ir jānoskaidro, vai Komisijas lēmuma atcelšana tiesvedības rezultātā padara par spēkā neesošu ar atpakaļejošu spēku noilguma apturēšanu un pašu lēmumu.

Tiesa [uz šo jautājumu] 2002. gada 15. oktobra spriedumā apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija atbildēja noliedzoši [69].

184. Tālāk minēto iemeslu dēļ es nepiekrītu nedz Pirmās instances tiesas nostājai iepriekš minētajā spriedumā lietā *ArcelorMittal Luxembourg* u.c./Komisija, nedz arī Tiesas nostājai iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija. Šā noilgumu regulējošo noteikumu interpretācija kombinācijā ar vairāku noilgumu pārtraucošu notikumu gaitu un tiesvedības ilgumu atņem jēgu pašam noilguma principam.

185. Šī lieta tam ir lielisks piemērs, jo 15 gadus pēc pārkāpuma izbeigšanas *Thyssen* joprojām nav uzzinājusi savu likteni. Tā ir noticis tāpēc, ka ir bijuši vairāki noilgumu pārtraucoši notikumi (kopskaitā seši), ir atcelts sākotnējais lēmums attiecībā uz *TKS*

68 — 151.–158. punkts. Lai pamatotu savu argumentāciju, Pirmās instances tiesa minēja šādus argumentus. Tā kā noilguma apturēšana ir izņēmums no piecu gadu noilguma termiņa principa, tad šis jēdziens ir jāinterpretē šauri. Tā kā apturēšana pēc definīcijas attiecas uz pieļāvumu, ka Komisija jau ir pieņēmusi lēmumu, šai apturēšanai vairs nav nepieciešams piedēvēt *erga omnes* iedarbību. Visbeidzot, saskaņā ar Tiesas 1999. gada 14. septembra spriedumu lietā C-310/97 P Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c. (*Recueil*, I-5363. lpp.) tiesvedības relatīvā iedarbība un sekas, kādas šai iedarbībai paredzēja Tiesa, principā nepieļāva, ka attiecīgā lēmuma adresāta–uzņēmuma prasība par attiecīgo lēmumu ietekmētu citu šā lēmuma adresātu situāciju.

69 — Apvienotās lietas C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P (*Recueil*, I-8375. lpp., 142.–157. punkts). Attiecībā uz Pirmās instances tiesu īpaši skat. 2005. gada 6. oktobra spriedumu lietā (T-22/02 un T-23/02 *Sumitomo Chemical* un *Sumika Fine Chemicals*/Komisija (Krājums, II-4065. lpp. 80.–102. punkts) un iepriekš minēto spriedumu lietā *ArcelorMittal Luxembourg* u.c./Komisija (151.–158. punkts), kas, es atgādinu, pašlaik tiek izskatīts apelācijas tiesvedībā (apvienotās lietas C-201/09 P un C-216/09 P).

un noilgums ir apturēts uz 11 gadiem [70]. Lai cik pārsteidzoši tas nebūtu, Regulas Nr. 1/2003 25. panta 5. punktā noteiktais noilguma 10 gadu termiņš joprojām nav iestājies. Tas iestāsies 2016. gada aprīlī, 21 gadu pēc pārkāpuma izbeigšanas.

a) Ievada apsvērumi

186. Pirms uzsākt šo jautājumu analīzi, ir jāatgādina noilgumu regulējošo noteikumu raksturs un iespaids saistībā ar strīdiem konkurences lietās.

187. Tiesvedības noilgums ir universāls tiesību pamatprincips. Tas var tikt definēts kā tiesvedības izbeigšana tāpēc, ka beidzies noteikts laika periods kopš pārkāpuma izdarīšanas dienas. Tas principā ir piemērojams visiem pārkāpumiem, pat vissmagākajiem, izņemot vienīgi noziegumus pret cilvēci, kuriem saskaņā ar starptautiskajām prasībām [tiesībām] nav noilguma. Ar noilguma termiņa izbeigšanos tiesvedība ir izbeidzama un pret pārkāpuma dalībniekiem vairs nav iespējama nekāda tiesvedība.

188. Noilgums tiecas nodrošināt sociālo mieru un nodrošina kopīgo prasību pēc tiesiskās drošības. Tā savā 2002. gada 24. septembra spriedumā apvienotajās lietās *Falck* un *Acciaierie di Bolzano*/Komisija [71] Tiesa attiecībā uz noilgumu apstiprināja, ka "fundamentālā prasība ievērot tiesisko drošību nepieļauj, ka Komisija varētu bezgalīgi novilcināt savu pilnvaru īstenošanu" un ka, lai pildītu savu funkciju, noilguma termiņam ir jābūt iepriekš noteiktam [72]. Parasti noilgums tiek pamatots vairākos veidos. Pirmkārt, laika gaitā sods zaudē savu pamatojumu, jo pakāpeniski zūd ar pārkāpumu izdarītais sabiedriskās kārtības traucējums. Otrkārt, vairāk aizstāvot attiecīgo personu un uzņēmumu intereses, pārkāpuma pierādījumus ir grūtāk saglabāt vai noteikt precīzu to rašanās laiku. Visbeidzot un

70 — *Thyssen* pārkāpumu izbeidza 1995. gada 1. janvārī. Noilgums attiecībā pret [*Thyssen*], tāpat kā attiecībā pret pārējiem uzņēmumiem, kas bija noslēguši vienošanos, tika pārtraukts 1997. gada 24. aprīlī, pēc tam, kad Komisija nosūtīja paziņojumu par iebildumiem, un vēlreiz 1998. gada 21. janvārī — datumā, kad tika pieņemts sākotnējais lēmums. Šis pārtraukums ilga līdz 1998. gada 11. martam, tas ir, aptuveni pusotru mēnesi, kad *TKS* iesniedza prasību par lēmuma atcelšanu Pirmās instances tiesā. Noilgums tika apturēts līdz 2001. gada 13. decembrim, kad Pirmās instances tiesa pieņēma iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija, tas ir, uz 7 gadiem un 2 mēnešiem. Noilguma termiņa gaita atkal tika pārtraukta 2006. gada 5. aprīlī ar jaunā paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanu un vēlreiz 2006. gada 20. decembrī ar strīdīgā lēmuma paziņošanu. Šis termiņš tādējādi turpinājās no 2006. gada 20. decembra līdz 2007. gada 6. februārim, kad *TKS* iesniedza prasību par strīdīgā lēmuma atcelšanu, tas ir, aptuveni pusotru mēnesi. Minētais termiņš atkal tika apturēts uz laiku no šīs prasības iesniegšanas līdz 2009.gada 1. jūlijam — datumam, kurā Pirmās instances tiesa pieņēma pārsūdzēto spriedumu, tas ir, uz 2 gadiem un 5 mēnešiem. Noilguma termiņš sākās no jauna līdz ar šo pēdējo datumu un turpinājās līdz 2009. gada 2. septembrim, kad tika iesniegta pašreizējā apelācijas sūdzība, tas ir, 2 mēnešus. Kopš šā pēdējā datuma un līdz šai dienai noilgums kopā ir ticis apturēts uz apmēram vienu gadu.

71 — C-74/00 P un C-75/00 P (*Recueil*, I-7869. lpp.).

72 — 139. un 140. punkts. Skat. arī 2003. gada 2. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P un C-180/01 P *International Power* u.c./*NALOO* (*Recueil*, I-11421. lpp., 106. un 107. punkts).

galvenokārt, noilgums ļauj sodīt par izmeklēšanu atbildīgo iestāžu bezdarbību, darbnespēju vai arī nevīžību un sekmē pārkāpuma izdarītāju tiesāšanu saprātīgā laika posmā.

b) Par pirmo jautājumu, kas ir saistīts ar noilguma apturēšanas relatīvo vai absolūto iedarbību

191. Uzskatu, ka noilguma apturēšanai uz tiesvedības laiku ir jāattiecas uz visiem uzņēmumiem, kuri ir piedalījušies pārkāpumā, neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav cēluši prasību.

189. Kas attiecas uz konkurences noteikumu pārkāpumiem, noilgums saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 25. panta 1. un 2. punktu iestājas piecu gadu laikā, skaitot no dienas, kurā pārkāpums izbeigts. Tomēr saskaņā ar šīs regulas 25. panta 3. punktu šo noilgumu pārtrauc jebkura rīcība, ko pārkāpuma izmeklēšanā vai tiesvedībā attiecībā uz pārkāpumu veikusi Komisija. Šis pārtraukums ar atpakaļejošu spēku izbeidz jau iesākušos termiņu un noteic sākuma punktu jaunam termiņam. Turklāt saskaņā ar minētās regulas 25. panta 6. punktu noilgumu aptur uz laiku, kamēr notiek tiesvedība tiesā. Šajā gadījumā noilguma termiņa gaita apstājas momentāni.

192. Tādējādi es nepiekrītu Pirmās instances tiesas iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *ArcelorMittal Luxembourg* u.c./ Komisija paustajai nostājai, saskaņā ar kuru [noilguma] apturēšana attiecas vienīgi uz prasītāju uzņēmumu. Es nepiekrītu divu iemeslu dēļ.

193. Pirmkārt, šī nostāja neņem vērā noilguma objektīvo raksturu. Noilgums ir piesaistīts vienīgi faktiem. Tam ir reāls raksturs, kas nav atkarīgs no attiecīgajām personām. Tādējādi, kad prasība, ko Komisija ir tiesīga celt, izbeidzas ar noilgumu, šī izbeigšanās skar attiecīgo faktu kopumu un attiecas uz visiem lietas dalībniekiem.

190. Visbeidzot, Regulas Nr. 1/2003 25. panta 5. punktā Savienības likumdevējs ir noteicis, ka noilgums iestājas maksimāli 10 gadu laikā, ja Komisija nav uzlikusi naudas sodu. Tomēr šis termiņš tiek pagarināts par laiku, kamēr noilguma termiņš ir bijis apturēts.

194. Kas attiecas uz noilguma termiņa pārtraukšanu, tā ļoti skaidri [ir regulēta] Regulas Nr. 1/2003 25. panta 4. punktā, jo [tajā] ir norādīts, ka "noilguma termiņa pārtraukšana attiecas uz visiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām, kas piedalījās pārkāpumā". Šīs regulas 25. panta 6. punkta redakcija attiecībā uz noilguma apturēšanu ir vispārīgāka

un neprecizē šo jautājumu. Tomēr, tā kā šajos [minētās regulas] pantos nav noteikts citādi, noilguma pārtraukšanas un apturēšanas iedarbībai būtu jābūt vienādai. Abas divas ir noilguma izņēmumi. Tā kā noilgums ir objektīvs, tās tādējādi ir jāpiemēro vieniem un tiem pašiem faktiem. Tas vēl jo vairāk liecina par to, ka ir runa par saliktu, turpinātu un, it īpaši, kolektīvu pārkāpumu.

195. Otrkārt, Pirmās instances tiesas piedāvātajam risinājumam ir kaitīga iedarbība. Noilguma apturēšanas relatīvā iedarbība patiesībā var novest pie tā, ka Komisija vairs nevarētu celt prasības pret uzņēmumu, pret kuru prasība īstenībā bija jāceļ, jo tās celšanai varētu būt iestājies noilgums.

196. Es tādējādi neredzu nevienu iemeslu, lai veiktu nošķiršanu, kas man šķiet mākslīga, starp [noilguma pārtraukšanas vai apturēšanas] iedarbību attiecībā uz uzņēmumiem, kuri ir piedalījušies pārkāpumā.

197. Tādējādi Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punkta piemērošanai šajā lietā es ierosinu Tiesai uzskatīt, ka noilguma apturēšanai uz tiesvedības laiku ir jāattiecas uz visiem uzņēmumiem, kuri ir piedalījušies pārkāpumā, neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav cēluši prasību.

c) Par otro jautājumu, kas ir saistīts ar atceļoša sprieduma iedarbību uz lēmumu par noilguma termiņa aprēķināšanu

198. Kā es to norādīju iepriekš, Tiesa jau ir lēmusi par atceļoša sprieduma iedarbību uz lēmumu par noilguma termiņa aprēķināšanu tiesvedībā, kurā tika taisīts spriedums apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, attiecībā uz vienošanos, kas vērsta pret konkurenci, polivinilhlorīda jomā. Šīs lietas faktiskie apstākļi ir diezgan līdzīgi aplūkojamās lietas apstākļiem, jo Savienības tiesa atcēla pirmo Komisijas pieņemto lēmumu par sodīšanu, uzņēmumiem atsaucoties uz tiesvedības noilgumu.

199. Šajā spriedumā Tiesa noraidīja prasītāju izvirzīto argumentu, saskaņā ar kuru šā pirmā lēmuma atcelšana ar atpakaļejošu spēku atcēla arī noilguma apturēšanu un pašu lēmumu. Tiesa uzskatīja, ka tāda interpretācija

noilgumam atņemtu jebkādu jēgu, jo [Tiesas] ieskatā "tieši tas fakts, ka Pirmās instances tiesā vai Tiesā tiek izskatīta prasība, ir pamats apturēšanai, nevis secinājumi, pie kādiem šīs tiesas nonāk savā spriedumā" [73].

200. No šīs argumentācijas es saprotu, ka Tiesa vēlas saglabāt Komisijas izmeklēšanas tiesības visā tiesvedības laikā. Atzīstot, ka ar lēmuma atcelšanu ar atpakaļejošu spēku tiek apturēts noilgums, Savienības tiesa sevi un Komisiju pakļauj riskam, ka noilgums iestājas tiesvedības rezultātā, ņemot vērā šīs pēdējās ilgumu.

201. Lai cik slavējams būtu šāds nolūks, es nedomāju, ka tas varētu attaisnot tādu interpretāciju kā minētajā spriedumā.

202. Vispirms, ja piekrīt secinājumam, ka [noilguma] apturēšanas pietiekams pamats ir prasības celšana tiesā un nevis tiesvedības pabeigšana, tas nenozīmē, ka Savienības tiesai nevajadzētu noteikt visas tās sekas, kas izriet no atceļoša sprieduma.

203. Saskaņā ar LESD 264. panta 1. punktu, "ja prasība ir pamatota, [..] Tiesa attiecīgo tiesību aktu pasludina par spēkā neesošu". Ar atceļošu spriedumu attiecīgais tiesību akts tādējādi ar atpakaļejošu spēku tiek izņemts no tiesību sistēmas. Saskaņā ar judikatūru šis tiesību akts tiek uzskatīts par tādu, kas nekad nav eksistējis [74]. Kas attiecas uz šo [tiesību aktu] iedarbību, tā principā tiek atzīta par spēkā neesošu ar atpakaļejošu spēku, ja vien Tiesa saskaņā ar LESD 264. panta 2. punktu nenorāda tās atceltā tiesību akta sekas, kas jāuzskata par galīgām. Šajā sakarā, pēc manām domām, nav šaubu, ka aplūkojamā tiesību akta tiesiskās sekas ir vienīgi tās, kas ir ietvertas tā rezolutīvajā daļā.

204. Kas attiecas uz lietas dalībniekiem, Tiesa uzskata, ka tiem ir "jāatjauno iepriekšējā

73 — Sprieduma 152. un 153. punkts.

74 — Skat. 1971. gada 31. marta spriedumu lietā 22/70 Komisija/Padome (*Recueil*, 263. lpp., 59. punkts), 1988. gada 26. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās 97/86, 99/86, 193/86 un 215/86 *Asteris* u.c./Komisija (*Recueil*, 2181. lpp., 30. punkts) un 1994. gada 26. aprīļa spriedumu lietā C-228/92 *Roquette Frères* (*Recueil*, I-1445. lpp., 17. punkts).

situācija un [..] vēlreiz jāveic strīdīgo jautājumu pārbaude, lai tos atrisinātu saskaņā ar [Savienības] tiesībām" [75]. Citiem vārdiem, lietas dalībniekiem ir jāatjauno tāds pats un līdzīgs stāvoklis, kādā tie atradās pirms atceltā tiesību akta [pieņemšanas]. Līdz ar to, piemērojot šos principus, par attiecīgo tiesību aktu vēlāki procesuālie apstākļi nekādā gadījumā nebūtu ņemami vērā. Tāpat kā spēkā neesošs izmeklēšanas tiesību akts nevar pārtraukt noilgumu, prasība, kas celta par spēkā neesošu lēmumu, nevar [noilgumu] apturēt.

205. Atjaunot lietas dalībniekiem iepriekšējo stāvokli nozīmē pēc sprieduma par atcelšanu [pieņemšanas] uzlūkot viņu attiecīgo tiesisko stāvokli tā, it kā atceltais tiesību akts nekad nebūtu ticis pieņemts. Vēlreiz veikt strīdīgo jautājumu pārbaudi, lai tos atrisinātu saskaņā ar Savienības tiesībām, nozīmē, ka ir jānoskaidro, kādi ir tiesību noteikumi, kas kā pēc formas, tā arī pēc būtības būtu jāpiemēro jaunās pārbaudes veikšanas brīdī, it kā sankcija būtu jānosaka pirmo reizi. Ja, piemēram, juridiskais pamats, kas ļāva piemērot sankciju, ir zudis, skaidrs, ka prasību nevar celt atkārtoti. Ja ir pagājis termiņš, lai celtu prasību, nav iemesla, kāpēc tomēr prasības celšanai būtu jāpaliek iespējamai.

75 — Iepriekš minētais 1971. gada 31. marta spriedums lietā Komisija/Padome (60. punkts).

206. Konkurences strīdos tam vajadzētu nozīmēt, ka lēmuma atcelšana izraisa noilguma apturēšanas atpakaļvērstu izzušanu un ka Komisijai termiņā, kas tai ir atlicis pirms noilguma iestāšanās, ir jāpieņem jauns lēmums saskaņā ar Savienības tiesībām.

207. Turklāt pretēja risinājuma piemērošana ir pretrunā pienākumam ievērot saprātīgu termiņu, kas ir paredzēts gan hartas 41. panta 1. punktā un 47. panta 2. punktā, gan arī EKPAK 6. pantā [76].

208. Regulas Nr. 1/2003 25. pantā ietverto noteikumu interpretācija nekādā gadījumā nevar uzņēmumam liegt tiesības uz to, ka attiecībā uz viņu īstenotā izmeklēšana un iztiesāšana notiek saprātīgā termiņā. Šā pamatprincipa ievērošana vispirms piekrīt par administratīvā procesa posmu atbildīgajai

76 — Šā principa satura izklāstu skat. manu secinājumu 267. un nākamajos punktos tiesvedībā, kurā tika taisīts 2009. gada 16. jūlija spriedums lietā C-385/07 P *Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland*/Komisija (Krājums, I-6155. lpp.).

Komisijai [77]. Tāpat to ir jāievēro par Komisijas lēmumu tiesiskuma kontroli atbildīgajai Savienības tiesai [78].

209. Tādi noilgumu regulējošie noteikumi kā saprātīga termiņa princips nosaka laika faktoru par obligātu kritēriju tiesvedības norisē. Tie atspoguļo tiesību sistēmas pamatotus centienus paredzēt noteiktus termiņus izmeklēšanas darbībām, kas jāveic Komisijai, un tiesiskuma kontrolei, ko veic tiesu iestādes. Kā Tiesa atzina 2006. gada 21. septembra spriedumā lietā *Tehnische Unie*/Komisija [79], ir jāizvairās, ka tiesības uz aizstāvību var tikt nenovēršami apdraudētas pārmērīgi ilgas lietas izskatīšanas dēļ un ka šis ilgums var būt šķērslis pierādījumu savākšanai ar mērķi atspēkot tādu darbību esamību, kuru dēļ attiecīgos uzņēmumus var saukt pie atbildības. Tāpēc Tiesa uzskata, ka iemesls, kāpēc var tikt apdraudēta tiesību uz aizstāvību efektivitāte, ir jāmeklē visa procesa — gan administratīvā, gan tiesvedības — garumā, atsaucoties uz tā kopējo ilgumu [80].

210. Tomēr, vai procedūrā par konkurences noteikumu pārkāpumu, kuram noilgums principā iestājas 5 gadu laikā un kas joprojām tiek izskatīts tiesā 20 gadus pēc tā izdarīšanas, saprātīgs termiņš ir ticis ievērots?

211. Komisijai tāpat kā Savienības tiesai tādējādi ir jānodrošina, ka noilguma noteikumu piemērošana veicina pārkāpumu izdarītāju tiesāšanu saprātīgā termiņā un ar pienācīgu rūpību. Gadījumā, ja materiālo tiesību jautājumi kavē šo mērķu īstenošanu, Savienībai ir pienākums, veicot analīzi, sniegt nepieciešamos risinājumus.

212. Tādējādi, ņemot vērā šos apstākļus, es Tiesai piedāvāju uzskatīt, ka Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punkta piemērošanas šajā lietā nolūkā lēmuma atcelšana tiesvedības rezultātā padara noilguma apturēšanu, tāpat kā pašu lēmumu, par spēkā neesošu ar atpakaļejošu spēku.

77 — 1997. gada 22. oktobra spriedums apvienotajās lietās T-213/95 un T-18/96 *SCK* un *FNK*/Komisija (*Recueil*, II-1739. lpp., 55. un 56. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra), kurā Pirmās instances tiesa norādīja, ka "Komisijas [pienākums] ievērot saprātīgu termiņu lēmumu pieņemšanā administratīvā procesa laikā konkurences politikas jomā ir […] vispārējs Kopienu tiesību princips".

78 — Tiesības tikt tiesātam saprātīgā termiņā Tiesa konkurences tiesībās ieviesa saistībā ar konkurences tiesvedību 1998. gada 17. decembra spriedumā lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija (*Recueil*, I-8417. lpp.). Vēlāk iepriekš minētajā spriedumā lietā *Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland*/Komisija Tiesa uzskatīja, ka šā pienākuma neievērošana varētu būt pamats prasībai par kaitējuma atlīdzību pret Kopienu saskaņā ar LESD 268. pantu un LESD 340. panta otro daļu.

79 — C-113/04 P (Krājums, I-8831. lpp.).

80 — 55. un 56. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra.

d) Piemērošana šajā lietā

213. Ņemot vērā šos apstākļus, *Thyssen* laika periodā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim izdarītajam pārkāpumam 2002. gada 24. aprīlī ir iestājies noilgums.

214. Atceļot sākotnējo lēmumu, spēku ir zaudējusi arī pirmā noilguma apturēšana un šis lēmums. Tādējādi pēdējais notikums, kas pārtrauca noilgumu, bija paziņojuma par iebildumiem paziņošana 1997. gada 24. aprīlī. Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 25. panta 5. punktu pēc katra pārtraukuma noilgums sākas no jauna. Līdz ar to piecu gadu noilguma termiņš attiecībā uz *Thyssen* izdarīto pārkāpumu iestājās 2002. gada 24. aprīlī.

215. Līdz ar to *Thyssen* izdarītajam pārkāpumam ir iestājies noilgums.

VI — Par tiesāšanās izdevumiem

216. Atbilstoši Reglamenta 122. panta pirmajai daļai, ja apelācijas sūdzība ir pamatota un Tiesa lietā taisa galīgo spriedumu, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.

217. Atbilstoši Tiesas Reglamenta 69. panta 2. punkta pirmajai daļai, kas piemērojama apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 118. pantu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

218. Šajā lietā lielākā daļa Komisijas prasību ir atzītas par nepamatotām. Līdz ar to es ierosinu Tiesai piespriest Komisijai segt savus tiesāšanās izdevumus, kā arī 50 % no *TKS* tiesāšanās izdevumiem.

219. *TKS* sedz 50 % no saviem tiesāšanās izdevumiem.

VII — Secinājumi

220. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai lemt šādi:

"1) Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas 2009. gada 1. jūlija spriedums lietā T-24/07 *ThyssenKrupp Stainless AG*/Komisija tiek atcelts;

2) Komisijas 2006. gada 20. decembra Lēmuma Nr. 2007/486/EK par procedūru saskaņā ar EOTK līguma 65. pantu (Lieta COMP/F/39.234 — Sakausējuma piemaksa — atkārtota pieņemšana) 2. panta 2. punkts tiek atcelts tiktāl, ciktāl ar to *ThyssenKrupp Stainless AG* ir noteikta atbildība par *Thyssen Stahl AG* laika periodā no 1993. gada 16. decembra līdz 1994. gada 31. decembrim izdarīto pārkāpumu;

3) *Thyssen Stahl AG* izdarītajam pārkāpumam ir iestājies noilgums;

4) Eiropas Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzina 50 % no *ThyssenKrupp Stainless AG* tiesāšanās izdevumiem;

5) *ThyssenKrupp Stainless AG* sedz 50 % no saviem tiesāšanās izdevumiem."